

Familjepoolen

Utvärdering

Juni 2008

FAMILJEPOOLEN - UTVÄRDERING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD

1. BAKGRUND	6
2. FAMILJEPOOLEN I NORDVÄSTKOMMUNERNA	9
3. UTVÄRDERING AV FAMILJEPOOLEN	10
4. FAMILJEPOOLENS ARBETSSÄTT	11
5. KARTLÄGGNING AV FAMILJERNA	18
6. ARBETET I KOMMUNERNA	28
7. ERFARENHETER I KOMMUNERNA	30
8. SLUTSATSER OCH ANALYS	36
Litteraturförteckning	41
Bilaga 1: Familjeformulär	42
Bilaga 2: Chefsenkät	46
Bilaga 3: Handläggarenkät	54

FÖRORD

Den här utvärderingen har genomförts vid FoU-Nordväst på uppdrag av socialtjänsten i de fem kommuner – Järfälla, Sigtuna, Sollentuna, Solna och Sundbyberg – som inrättat Familjepoolen som ett projekt. Avsikten med att gå samman i en gemensam ”pool” var att rekryteringen av familjehem och kontaktfamiljer skulle bli mer effektiv och att man behöver hitta ”nya” familjer, som bland annat bor närmre de egna kommunerna.

För datainsamling och sammanställning av teoretiska utgångspunkter svarar fil mag Martina Lif Uddenfeldt. Johan Sellvall, socionompraktikant från Institutionen för Socialt Arbete/Socialhögskolan vid Stockholms Universitet, svarar för databearbetning och sammanställning av avsnittet om familjehemmen. Ann Palm svarar förutom för det övergripande ansvaret, för utvärderingsdesign och sammanställning av rapporten i sin helhet.

Sollentuna i juni 2008

Ann Palm

FoU-Chef

1. BAKGRUND

Inledning

Det har blivit allt svårare att rekrytera familjehem. Detta fastställs i en rad olika sammanhang från riksdagens revisorer till tillsynsmyndigheternas och den sociala barn- och ungdomsvårdens företrädare. Fem kommuner i Nordvästra Stockholmsregionen har därför inrättat en gemensam verksamhet, kallad *Familjepoolen*, en samlad resurs för rekrytering, utbildning och handledning av familjehem och kontaktfamiljer. Verksamheten drivs i projektform och startade i maj 2006. Avsikten är att verksamheten ska omprövas i maj 2008 efter utvärdering hösten 2007 och våren 2008.

Bakgrunden till projektet är kommunernas ökande svårigheter att hitta familjehem till barn. Det har därmed uppstått en kösituation. Problemet har blivit än mer påtagligt med lagstiftning som anger att barn ska placeras i familjehem geografiskt nära de biologiska föräldrarnas hem, helst i den egna kommunen. I en storstadsregion är detta inte helt enkelt med hänsyn hur familjer i storstadsregioner lever. Rekrytering av kontaktfamiljer möter liknande problem. Geografisk närhet är i dessa fall än viktigare, eftersom det placerade barnet ofta vistas hos kontaktfamiljen över veckoslut och ibland vardagar.

Kunskapsläget – aktuella undersökningar

Sociala barn- och ungdomsvårdskommittén anger i sitt betänkande (SOU 2005:81) att skälen till svårigheterna att rekrytera familjehem är flera. I de flesta familjer arbetar båda föräldrarna vilket kan innebära att de inte har utrymme att ta emot ett placerat barn. Flera av de barn som placeras har också problem som fordrar stora insatser av familjehemsföräldrarna vilket gör att de utan tillgång till utbildning, stöd och handledning kan få svårt att klara sitt uppdrag. En faktor som kan bidra till att det är svårt att rekrytera familjehem är att premisserna för att få ersättning från arbetslöshetsförsäkring och socialförsäkring påverkar familjehemsföräldrarnas förhållanden negativt.

Den enkätundersökning om familjehemsföräldrar som kommittén genomförde (a.a.) visar att familjer som väljer att bli familjehem gör det utifrån ett socialt engagemang och en önskan om att ge barn en trygg tillvaro. Majoriteten av de familjerna hade varit familjehem i mer än fem år och det vanligaste var att man hade haft ett eller två barn placerade hos sig.

Då ett barn ska placeras undersöks oftast i första hand möjligheten att placera barnet hos en släkting eller annan närstående person. Vanliga förfaranden för att rekrytera familjehem på annat sätt är genom annonsering i olika media eller genom att vända sig till enskilda verksamheter som rekryterar familjehem. Andra viktiga kanaler för att rekrytera nya familjehem är de familjer som redan har barn placerade samt informella kontakter av olika slag. Att kommuner har en "bank" av redan utredda familjehem som väntar på att ta emot barn hör till undantagen. För att öka rekryteringen av familjehem har ett antal olika projekt startats i landet. Kommittén ger i sitt betänkande några exempel på detta, bland annat Familjehemsprojektet i Göteborg som idag är en permanent verksamhet. Syftet med Familjehemsprojektet var att nå ut till nya familjer och projektet tog professionella marknadsförare och sponsorer till hjälp i detta. Sammanlagt 600 familjer anmälde sitt intresse och av dessa blev 60 sedermera familjehem. Ett annat projekt vars syfte var att förbättra familjehemsrekryteringen startades 2004 av Kommunförbundet Gävleborg. Detta projekt medförde ett förslag om att starta en Familjeenhet. Samma år drog även Kommunförbundet i Norrbotten igång ett projekt med syftet att utveckla nya samverkansformer mellan ett

antal kommuner vad gällde rekrytering, utbildning och stöd till familjehem för tonåringar. Även Familjepoolen i nordvästkommunerna omnämns i utredningen.

Riksdagens revisorer (2002) genomförde 2001 en granskning av familjehemsvården för barn och unga. Syftet var att undersöka i vilken omfattning som mål och regler för familjevården, formulerade i socialtjänstlagen, beaktades. Resultaten bygger på en intervjuundersökning med kommuner och länsstyrelser sociala enheter inom fyra län samt en enkätundersökning riktad till ett urval enhetschefer eller motsvarande med ett operativt ansvar för arbetet med familjehemsplaceringar. Kompletterande dokumentstudier samt bearbetning av offentlig statistik ingår också i granskningen. Riksdagens revisorer granskade familjevården även i början av 1990-talet och vid denna granskning framkom samhälleliga brister med avseende på tillsyn, utbildning, stöd och handledning av familjehem. Bristerna förelåg såväl på central som regional och lokal nivå. Efter den granskningen gjordes en satsning på den statliga kontrollen, därefter har statens engagemang för kontroll och utveckling av familjehemsvården varit låg enligt revisorerna.

Revisorerna lyfter fram att familjehemmen i landet är skralt kartlagda. Det saknas bland annat uppgifter om hur många aktiva familjehem det finns, hur många som tillkommer varje år samt vad som kännetecknar ett familjehem. Revisorerna delar in familjehem i tre olika kategorier: hem med anknytning till barnet, det vill säga släkting- och nätverkshem samt främmandehem med och utan tidigare erfarenheter. De senare två grupperna av familjehem är de som har minskat i antal under senare år. Revisorerna skriver, med referens till Vinnerljungs forskning, att det främst är människor ur arbetarklass eller lägre medelklass som väljer att bli familjehem. En del av dessa familjer

”--- har familjehemsskapet som en alternativ karriär” (a.a., s. 41).

Dessa familjer har vanligen flera placerade barn samtidigt och tar kontinuerligt emot nya. Uppfattningen är att när dessa familjehem ”går i pension” behöver de ersättas med nya familjer, vilket kan komma att bli ett problem eftersom återväxten av nya familjer idag inte räcker till. Revisorerna skriver att det utifrån Socialstyrelsens statistik samt deras egen enkätundersökning tyder på att en förhållandevis liten andel barn placeras i familjehem som är främmande för barnet och som samtidigt inte tidigare fungerat som familjehem, det vill säga nyrekryterade familjehem.

En försvårande omständighet när det gäller rekrytering av nya familjehem är att familjehemsvården är en okänd verksamhet för allmänheten. Familjehemsvården anses få för lite utrymme i media, och den lilla uppmärksamhet som ges är ofta av negativ karaktär. Större kampanjer ger emellertid ofta ett tunt resultat i förhållande till insatsen. Bortfallet bland dem som anmäler sitt intresse utifrån en annonskampanj är därtill stort, revisorerna anger att endast ungefär tio procent av intresseanmälningarna leder till slutligt godkända familjehem. De två vanligaste tillvägagångssätten vid rekrytering enligt revisorernas granskning är att annonsera i olika medier samt att använda sig av informella kontakter antingen egna eller existerande familjehems. Därutöver nämns kontakter med andra kommuner, familjer som själva anmäler sitt intresse samt privata förmedlingstjänster. Effektivast av samtliga dessa metoder anses de informella kontakterna vara, och främst då de befintliga familjehemmen som kan uppmuntra andra familjer till uppdrag.

”Ur rekryteringsynpunkt är det därför viktigt för en kommun att erbjuda sina familjehem bra villkor” (a.a., s. 47)

Av de intervjuer som revisorerna gjorde framkom att de som arbetar med familjehemsrekrytering framhåller vikten av att kunna arbeta med framförhållning. Eftertraktat vore att det kunde finnas en bank av familjehem att välja bland när en placering blir aktuell. Detta har emellertid visat sig vara svårt att få att fungera, dels på grund av bristen på familjehem, dels då det inte lönar sig för många kommuner att utreda och utbilda familjer innan behov uppstår. Knutet till det sistnämnda är att

intresserade familjer önskar uppdrag snarast möjligt och följaktligen vänder sig till andra kommuner om de får vänta för länge. Svårigheten att rekrytera familjehem är ett etablerat faktum sedan länge. Svårigheterna ökar också i takt med stigande ålder på barnen och allra svårast är det till tonåringar och till särskilt krävande barn/ungdomar. Revisorernas granskning visar även att det generellt sett har blivit allt svårare att rekrytera familjehem till barn i alla åldrar sett över tid. Revisorerna poängterar dock att uppgifterna kring detta bör tolkas med en viss försiktighet då de bygger på efterhandsuppfattningar. Samtidigt har antalet familjehemsplacerade barn ökat sett över tid och för att klara denna efterfrågan placeras i allt högre omfattning fler barn i samma hem samt i barnens nätverk.

Det finns en mängd olika orsaker till den ökade svårigheten att rekrytera familjehem. Revisorerna sorterade de 146 olika förklaringarna på följande tre olika kategorier: samhällsförändringar, mer krävande uppgift att vara familjehem samt pågående professionalisering av familjehemsvården. I den första kategorin återfinns svar som till exempel ökad förvärvsfrekvens bland kvinnor, mindre tid, människor har andra intressen än förr. I den andra kategorin hittas svar som ökat vårdbehov hos barnen och krav på samarbete/kontakt med biologiska föräldrar och socialtjänst. Den sista kategorin, slutligen, inrymmer förklaringar som handlar bland annat om ökade krav från familjer på ersättning. Svar som går att inordna under de två första kategorierna framträder starkast.

Familjehemsvård har enligt revisorernas granskning inte kunnat realiseras till följd av bristen på familjehem.

”Barn som enligt socialtjänstens bedömning skulle må bäst av en familjehemsplacering har istället placerats på institution eller blivit föremål för insatser inom öppenvården.” (a.a., s. 53)

Bristen på familjehem får således olika negativa konsekvenser. Revisorerna skriver emellertid att det inte varit möjligt att undersöka hur *många* barn som har drabbats av detta. Däremot redogör de för att cirka 40 procent av socialtjänstenheterna anger att det hänt att de har fått välja bort en önskad familjehemsplacering, vilket innebär att problemet är betydande.

Enligt 3 kap. 2 § socialtjänstförordningen avses med familjehem ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård eller fostran. Uppdraget får inte innebära yrkesmässig verksamhet. Med yrkesmässig verksamhet menas en verksamhet som bedrivs kontinuerligt och i förvärvssyfte. Någon närmare precisering av ”förvärvssyfte” är svår att finna men om två personer på heltid vårdar ett placerat barn är det att betrakta som en kontinuerlig verksamhet som bedrivs i förvärvssyfte (SOU 2005:81). I de fall det är nödvändigt att ersätta båda föräldrarna så att de kan vara hemma med det eller de placerade barnen kräver kommunerna i de flesta fall tillstånd för att bedriva hem för vård eller boende. Detta är intressant eftersom familjer som själva säger att de ”arbetar” som familjehem återfinns bland många som anmäler sitt intresse för denna typ av uppdrag.

2. Familjepoolen i nordvästkommunerna

Inledning

Syftet med *Familjepoolen* är att utveckla och förbättra förutsättningarna för att fler familjer i Stockholms läns nordvästregion upplåter sitt hem för barn som behöver placeras utanför föräldrahemmet. I uppdraget ingår att för de fem kommunernas räkning rekrytera, utbilda och handleda familjehem och kontaktfamiljer/-personer för barn och ungdomar i åldern 0- 20 år. Verksamheten ska utgöra en ”pool”, det vill säga en gemensamt sammanhållen funktion, i stället för att var kommun för sig rekryterar egna uppdragstagare. Projektet bygger på ett grundantagande, att det finns både effektivitets- och produktionsvinster genom en mer sammanhållen organisation. Den tänks göra det lättare att verka för ökad kompetens och kvalitet. Familjehem som poolen erbjuder ska vara omsorgsfullt rekryterade och väl rustade att fullgöra sitt uppdrag, genom kontinuerlig utbildning och handledning.

2004 anlätades 275 familjehem i de deltagande kommunerna. Av dessa var 60 så kallade ’nätverkshem’, det vill säga att familjehemmet var anhörig eller närstående till barnet. 199 familjer hade uppdrag som kontaktfamiljer, varav 10 var nätverksfamiljer. Totalt har de fem kommunerna årligen behov av cirka 50 nya familjehem och 60 kontaktfamiljer, med viss justering för tidigare rekryterade hem som redan har barn placerade och som tar emot ytterligare barn. Familjepoolen beräknas successivt kunna motsvara det behovet under första verksamhetsåret, för att i slutfasen kunna erbjuda förslag på familjehem för *alla* barn som ska placeras.

Arbetsmodell

Poolen rekryterar familjehem via en särskild hemsida, utvecklad för detta ändamål. Även presentationer i köpcentra och andra allmänna lokaler förekommer, men mindre av annonser i dagstidningar/andra media. När en familj anmält sitt intresse, tas referenser, registerutdrag samlas in och familjemedlemmarna intervjuas vid hembesök och besök på poolen. När handläggarna i en av kommunerna behöver ett familjehem eller en kontaktfamilj, tas kontakt med poolen, som gör en första ”matchning” av barnet som ska placeras och den familj som poolen uppfattar vara lämplig.

Den slutgiltiga bedömningen av familjehemmet/uppdragstagarnas lämplighet i förhållande till det barn som ska placeras görs emellertid av handläggarna i varje enskild kommun. Denna typ av utredning är myndighetsutövning som genomförs av kommunens familjehemssekreterare, inte av poolen. Familjehemssekreterarna svarar sedan även för stödet till familjehemmet efter placeringen.

Poolen är tänkt att tillhandahålla grundutbildning för de familjehem liksom kontaktfamiljer/-personer som rekryteras genom poolens verksamhet, men också för familjehem som rekryterats av kommunerna själva eller som sedan tidigare har uppdrag från kommunerna. Familjerna får information om vad det innebär att vara familjehem respektive kontaktfamilj samt om familjevårdens krav och villkor. Utbildningen planeras och genomförs av poolens konsulenter.

Familjehemmen tänks också erbjudas vidareutbildning tre gånger per år i form av olika fristående kurser med anknytning till familjehemsvård. Familjehem som har behov av handledning erbjuds sådan i grupp. Handledningen ges av poolens medarbetare eller externa handledare.

3. Utvärdering av Familjepoolen

Utvärderingsfrågan

En grundläggande fråga är om projektet *mer effektivt än tidigare kan rekrytera familjehem och kontaktfamiljer och därmed erbjuda kommunerna sådana*. Förändrar detta något i betydelse att kösituationen minskar eller upphör? Vidare är frågan hur kommunerna gör - vänder de sig till poolen eller skaffar de platser som behövs på annat sätt? I poolens uppdrag ingår vidare att handleda familjer. En delfråga är således om handledning erbjuds och i så fall på vilket sätt?

Sammanfattningsvis är utvärderingsfrågan förknippad med en fråga som gäller om det är bra, för rekrytering och utbildning av människor som vill ta sig an barn från en annan familj, att göra det gemensamt och inte genom att de olika kommunerna konkurrerar med varandra. Är det bättre att detta sker en väg, i ett sammanhang?

Utvärderingens syfte och frågeställningar

Utvärderingen är en så kallad effektutvärdering, med fokus på utfallet av arbetet samtidigt som projektets mål beaktas. Utvärderingsfrågan är om det blir någon förbättring av kommunernas förutsättningar att placera barn. Det är alltså kommunernas arbete som studeras, inte om det leder till bättre placeringar för barnen primärt. Detta leder till följande frågeställningar.

- Frågan om rekrytering

Hur gör poolen för att rekrytera familjer? Vilka familjer når man – är det familjer som dels bor i närområdet, dels har rimliga möjligheter att ta sig an uppdraget? Är det någon skillnad på hur kommunerna själva gjorde tidigare? Följer poolen samma traditioner som tidigare eller utarbetas nya strategier?

- Frågan om förmedling

Kan poolen erbjuda kommunerna familjehem? När kan de inte göra det? Finns det begränsningar? Hur hanterar poolen en fråga som de inte omedelbart kan lösa, till exempel när det krävs särskilda förutsättningar för en viss placering?

- Kösituationen

Förändras denna för kommunerna – jämfört med tiden före poolens inrättande

- Anlitar kommunerna poolen?

Hur gör kommunerna - remitterar de alla tänkbara fall till poolen eller väljer de andra vägar? I vilka situationer sker detta i så fall och med vilka argument?

Metod och genomförande

Den aktuella studien är i första hand explorativ. Basdokumenten (tidigare kartläggning och utredning) erbjuder viss information. Arbetssättet studeras via en gruppintervju med personalen vid poolen hur arbetsmodellen vuxit fram.

Via en registerstudie kartläggs vilka familjer som har anmält sitt intresse till poolen, vilka av dessa som sorterats ut och vilka som har förmedlats vidare till kommunerna. Uppföljningsintervjuer med några familjehem som förmedlats via poolen presenteras separat i form av ett elevarbete. Vidare har en sammanställning av 2005 och 2007 års beslut om familjehemsplaceringar i de fem kommunerna genomförts med fokus på hur lång tid som förflutit mellan det att beslutet om placering fattats och till dess att barnet placerats i ett familjehem. Slutligen genomfördes en enkätundersökning med 25 handläggare i kommunerna med frågor om vilka överväganden de gör inför placering av ett barn, i vilken mån de utnyttjar poolen och när de väljer att inte göra det.

4. Familjepoolens arbetssätt

Inledning

Under utvärderingen har FoU-medarbetarna samtalat med de anställda vid poolen vid ett flertal tillfällen. En gruppintervju har genomförts mer systematiskt med de tre anställda, alla med bred erfarenhet från motsvarande arbete i kommunerna. Två har arbetat under hela projekttiden, en är nyttillkommen. Intervjun genomfördes med två huvudsakliga frågeområden: rekryteringen och utbildning av familjehem samt samarbetet med kommunernas handläggare. Data registrerades med hjälp av bandspelare. Hela intervjun har transkriberats och bearbetats kvalitativt med tematisering och analys av ett par dimensioner. Vissa utsagor citeras direkt, men utan angivelse av vem av deltagarna som sagt vad. Fyra temata har identifierats:

- att marknadsföra familjehemsuppdraget
- de ”nya” familjerna
- uppdragets karaktär
- poolens relation till kommunernas handläggare

De temata som identifierats är inte helt renodlade – till exempel rör temat *de ”nya” familjerna* kategorier som också rymms inom temat *uppdragets karaktär*. Trots det finns skäl att se dessa två som två separata temata, eftersom de rymmer två olika aspekter – temat uppdraget rymmer flera olika kategorier, varav en rör vilken sorts familjehem poolen efterfrågar.

Att marknadsföra familjehemsuppdraget

Det finns ett par ”huvudvägar” som Familjepoolen använder sig av för att hitta familjer som vill åta sig uppdrag som familjehem alternativt vara kontaktfamiljer/-personer. I första hand handlar det om hemsidan, www.familjepoolen.se. Det vill säga att Familjepoolen utvecklat en egen hemsida som kan nås direkt eller via kommunernas hemsidor.

”Hemsidan var klockrent, den var vi väldigt överens om, att det är det sättet man når ut idag, vi vill ha nya, fräscha familjer och dem tänker vi hittar sin information på nätet, så det är så det måste gå till vi måste finnas där”

Annonser med en länk till poolens hemsida finns också inlagd på Familjehemmens Centralorganisation, FaCO. Annonser i tidningar och/eller tidskrifter har valts bort, det är för kostsamt och ineffektivt. En annan väg är att genomföra ”kampanjer” – till exempel vid mässor i grannskapet. Exempel är Småföretagarnas mässo i köpcentrat Stinsen i Sollentuna, då poolen deltagit med affischer och flygblad. Ett annat exempel är att poolen har affischutrymme på ICA-Maxi.

”--- vi ska ju finnas där barnfamiljer finns, det är på de arenorna vi ska finnas på, också, för det är ju där vi når familjer som kan tänkas vilja ta emot våra barn.”

Satsningarna på att gå ut på öppna ”marknader” som i köpcentra och motsvarande leder emellertid till att poolen får in många intresseanmälningar, så många att de inte kan ta hand om alla. Många familjer anmäler sitt intresse, kanske en stundens ingivelse, men sedan visar det sig att ett mer genuint intresse eller faktiska möjligheter saknas. Poolen räcker inte heller till för att ta hand om

alla. I stället har man utvecklat en annan strategi – att leta upp *ambassadörer* bland familjehem/kontaktpersoner som redan har uppdrag:

”--- det är ändå så att det är runt 450 familjer som är kontrakterade som familjehem och kontaktfamiljer till de här fem kommunerna /---/ så då har vi bett kommunerna att plocka ut vilka familjer tycker ni skulle vara bra ambassadörer / --- / har haft ett upptaktsmöte här då vi bjöd in alla, vi hade väl ett trettiotal familjer kanske tjugofem / --- / vi pratade om vad vi ville göra och att vi behöver hjälp med att sprida budskapet / --- / jag vet att de gör saker för att sprida budskapet, det har vi förstått /- -- / de här familjerna rekryterar bra familjer till oss, för de gör ju sitt urval.”

En annan ”marknad” är det årliga arrangemanget med en förmiddag på Gröna Lund för alla familjehem i Stockholmsområdet, som poolen använt för rekrytering när grindarna öppnades på eftermiddagen för också andra besökare än socialtjänstens uppdragstagare. Men det är framförallt hemsidan som är tänkt att vara den främsta rekryteringsvägen.

”--- allting ska hänvisa till hemsidan --- vi har ju flyers och affischer och de hänvisar till hemsidan å allting ska falla tillbaka till hemsidan ---” // ” --- de flesta söker information idag på det sättet, man går in och kollar på nätet—”

Rekryteringen av familjehem görs alltså via nya, annorlunda strategier, jämfört med hur socialtjänsten tidigare gjort. Strategierna utarbetades tillsammans med en marknadsförare med kännedom om vilka kanaler som finns att nå målgruppen och strategier för det.

” --- vi vet ju vilka familjer vi vill ha men vi kan ju inte vägarna dit, och det var ju det hon var så bra på, hon kunde hjälpa oss med att lägga upp en kommunikationsstrategi, för hur ska vi kommunicera vårt budskap --- ”

Via processen att söka sig fram för att hitta de nya vägarna, har poolen också fått ett vidgat kontaktnät. Alla görs till ”ambassadörer”, också reklambyrån som poolen anlitat. Ambitionen är

”--- att våra barn, våra affischer skulle kännas bekanta för många så om man kom på tanken att bli familjehem då skulle man vända sig hit ---”

Att hitta de ”nya” familjerna

Via hemsidan och de kanaler som skapas i samband med den, ska poolen hitta de nya, ”fräscha” familjerna. Detta är inte bara ett helt annat sätt att arbeta på utan också att tänka på. Vad består skillnaden i?

” --- kommunerna så att man har tänkt att ’kom hit till oss, ni ska höra av er till oss för att ta emot våra barn’, / --- / förut att man har ringt runt till de familjer man har och så har man försökt att hitta, kan man pressa in ett barn där eller--- //--- det där med att pressa in barn det har man ju försökt ---”

Motivet till att söka de nya familjerna är framförallt ett antagande om att de placerade barnen får det bättre i dessa ”nya” familjer. Det är däremot inte säkert, konstaterar de intervjuade, att kommunernas handläggare tycker att det är det bästa, för det ställer samtidigt krav på ett utvidgat stöd till familjehemmen och mer resurser. På poolen ska ett barnperspektiv genomsyra arbetet – en aspekt av ’det nya’ som framhålls som viktigt:

” --- vi vill att familjer ska ställa upp därför att de vill ha ytterligare ett barn i sin familj, inte för att de ska göra ett jobb åt socialtjänsten eller hjälpa socialtjänsten --- /--- / En familj för livet på något sätt oavsett hur lång tid man placerar ”

Tidigare har socialtjänsten behandlat familjehemmen som uppdragstagare, att de utförde ett arbete som skulle avlönas. Familjehemmens organisationer drev också denna linje. Detta, menar de intervjuade med referens till aktuell forskning, har ofta lett till att många placerade barn har fått byta familjehem flera gånger och att de sedan inte haft någon förankring vare sig i någon familj eller på annat sätt när de lämnade familjehemmet i 18 -19 årsåldern.

”--- att många av de här barnen blir oerhört ensamma, de står där och har varken kvar sitt gamla nätverk, sitt ursprungsnätverk eller det nya som vi har varit med och skapat.”

Att socialtjänsten tidigare haft förhållningssättet att det handlar om ett avlönat uppdrag innebär egentligen något helt annat än det Familjepoolen nu arbetar för:

” --- vill vi ändra på och säga att ni ska ta emot ett barn, ni ska bli föräldrar--- //--- det är därför ni ska göra det, --- // --- då spelar det ingen roll om man får femtusen i månaden eller femtontusen, det är inte det som avgör om man klarar av det här uppdraget utan det är vilken hjälp får man när det blir svårt, det är det vi hellre vill satsa på än att man ska få mycket pengar--- ”

Familjepoolen söker alltså familjerna som vill utöka sin familj med ytterligare en familjemedlem, inte att de vill åta sig ett avlönat uppdrag för en viss begränsad tid. Ett problem är att människor inte vet vad familjehem och/eller kontaktfamiljer är, begreppet är okänt. För att nå nya familjer krävs således ett vidare informationsarbete. För den sakens skull har poolen spelat in en informationsfilm som finns att se på hemsidan, där inte bara familjehem och kontaktfamiljer utan även personer som varit placerade berättar om vad det innebär och hur det är.

De familjer som poolen söker ska alltså vara beredda att ikläda sig ansvaret för en del av föräldraskapet, när samhället beslutar att ett barn ska placeras utanför sin biologiska familj. Idag talas om ett tredelat föräldraskap – att samhället via socialtjänsten har ett föräldraansvar för dessa barn som de delar med den biologiska familjen och familjehemmet. Det förutsätter familjer som är genuint intresserade av att utöka sin familj med ytterligare en medlem, för resten av livet.

Uppdragets karaktär

Poolens uppdrag är således att rekrytera och initialt utreda familjer som vill bli familjehem alternativt kontaktfamiljer. Rekryteringen sker huvudsakligen via hemsidan, antingen genom den allmänna informationen om vad det innebär att vara till exempel familjehem, men också information om enskilda barn som kommunerna anmält behöver få komma till ett familjehem och som beskrivs i mycket allmänna ordalag.

”--- vi jobbar faktiskt för att hitta familjer till barn, inte att hitta familjer till socialtjänsten --- ”

Just att kommunerna annonserar om enskilda barn på poolens hemsida väcker etiska frågor. Är det fråga om ”barn till salu”? De intervjuade framhåller att i deras uppdrag ligger att visa att de här barnen finns ”på riktigt”:

”--- när man annonserar om specifika barn så blir det barn på riktigt. Det har man inte riktigt vågat göra, och man har ju sagt ’blir det barn till salu’ eller så, och vi har nog vänt på det och tycker att vi ska väl inte gömma undan de här barnen, de finns ju --- ”

Intervjupersonerna menar att det här är ju barn som finns, man måste visa att de finns. En orsak till svårigheterna att få tag på familjehem, menar de, är att man inte ”får” prata om familjer som inte bedöms kunna ta hand om sina egna biologiska barn. I konsekvens med det vet då ingen om att barnen finns, att drygt tjugotalet barn i nordvästra Stockholm inte har en familj att bo i. Samtidigt är det inte poolens uppdrag att placera dessa barn, utan poolens uppgift är att hitta och inledningsvis utreda nya familjer.

”Vi har inte barnen i knäet utan vi kan i lugn och ro se ’är det här en familj som kan bli familjehem?’ utan att vi är pressade att behöva lösa ett speciellt problem.”

Poolens ska ”serva” fem kommuner med, som de konstaterar ” --- fem olika kulturer på sitt håll”. Omorganisationer och personalomsättning i kommunerna påverkar samarbetet mellan kommunerna och poolens personal, ”--- vi är två personer som ska jobba på det kontaktnätet också”. Det handlar om många arbetsytor, något de intervjuade ser - om inte som en svaghet, så åtminstone omständigheter som kan försvåra samarbetet. Å andra sidan är poolen fortfarande i en uppbyggnadsfas. Analogin med en verksamhet med karaktär av en privat, vinstdrivande verksamhet känns inte långsökt:

”Det tar tid att etablera ett företag innan det genererar ordentligt med vinst --- // Det vet ju alla, och varför skulle det vara annorlunda med det här? // --- att det ju ändå har kommit otroligt långt fram. Sedan är det väl alltid så att man får jobba med att dra till skruvarna lite till för att öka sin förmåga och kvaliteten och servicen --- ”

De intervjuade uppfattar ett stort tryck från kommunerna – att de ska ”leverera” familjehem/kontaktpersoner. Samtidigt har de medvetet valt att prioritera och lägga ned mycket arbete på att bygga upp hemsidan - vilket lett till att kommunerna under projektets inledningskede fått färre familjer att placera barn i än de efterfrågat. Men poolens medarbetare står på sig, eftersom de arbetar för att utveckla rekryteringsarbetet så att de hittar de där ”nya” familjerna:

”Det är väl det som är det knepiga. Kvaliteten kontra att leverera ---”// ”--- får ju vi på något sätt hela tiden påminna oss själva om kvaliteten också. Det skulle ju vara lätt för oss, vi skulle kunna lägga ut förfärligt många familjer --- ”

Nya familjehem behöver också en grundutbildning, vilket är poolens uppgift att arrangera. Denna uppgift, som är ett helt nytt inslag, har inte varit särskilt problematisk. Det har däremot vidareutbildningen varit.

”--- har vi haft jättekärligt med. Våra familjer kommer inte när vi bjuder in. Det har vi grunnat jättemycket på och vi vet inte.”

Olika former har prövats - föreläsningar, ”jippobetonade” tillställningar eller både/och, men ingen kommer. Bristen på gensvar tillskriver de intervjuade det stora utbud av aktiviteter för familjer överhuvudtaget, men också en annan faktor tror de spelar in – den att det är poolen som bjuder in och inte kommunens handläggare, det vill säga den person som familjehemmen har närmare kontakt med. Det blir för stort, för avlägset för familjehemmen, inbjudan blir inte lika personlig.

Också handledning för familjehemmen har diskuterats mycket.

”Det fanns en jättestark vilja precis när vi startade att det skulle ordnas handledning och det var en jättestor sak, det drevs jättehårt, och det skulle ordnas på momangen ---”

Det tycks som om arbetsledningen för poolen tryckt på i denna fråga och också förväntat sig att poolens medarbetare skulle svara för handledning av familjehemmen, gamla som nya.

”--- det var nog faktiskt så ifrån början att de tänkte att vi skulle hålla i handledningsgrupperna. Det insåg vi ju ganska snart att det går ju inte, vi har vare sig den utbildningen eller den tiden att hålla i sådana grupper. Då bestämde vi att vi köper in den tjänsten, vi tar hit en extern handledare och så startar vi grupper här så börjar vi åtminstone någonstans.”

Frågan är om detta var förankrat hos de fem kommunernas handläggare, för det kom inga anmälningar. När poolen sedan förklarade hur de planerat handledningen, uppstod frågan vem som skulle ansvara för att ta kontakt med och bjuda in familjehemmen:

”--- så vi strulade nog bort ett antal familjer på det sättet också för att det var oklart vem som skulle stå för inbjudan och så. Nu har vi väl ändå fått struktur på det men vi får fortfarande inga familjer---”

På ledningsgruppens önskemål har poolens medarbetare alltså försökt ordna handledning för familjehemmen. Poolens personal förväntades själva svara för denna insats – vilket de intervjuade tillskriver behovet av kostnadseffektivitet, att en sådan lösning förväntades bli mindre kostsamt. Poolens personal anser emellertid att de inte har kompetens för detta, varför de valde en annan väg. Ett problem är att ”gamla” familjehem ofta bor så spritt över landet. Närhetsprincipen – att barn ska placeras nära den egna hemkommunen - kanske kan komma att gälla i framtiden, men fortfarande är många barn placerade i familjehem långt från hemkommunen. En lösning kan vara handledningsgrupper ute i landet. Poolen gjorde också en kartering – en sammanställning med nålar på en karta, för att se hur spridda familjehemmen är över landet. De intervjuade rapporterar att de egentligen inte kommit längre än som så, även om det är självklart med både utbildning och handledning för familjehem ute i landet, förutsatt att de är tillräckligt många.

”Det går att göra mycket i det här tycker jag, och det är ju jätteviktigt med handledning, men det har vi inte fått till.”

Handledning kan ibland vara en nödvändighet. Samtidigt är det inget villkor att ett familjehem ska delta i handledning, även om det är önskvärt, menar de intervjuade. Men det finns en mycket intressant idé i poolen:

”Hemsidan. Vi måste få en interaktiv hemsida. //--- en otrolig utvecklingspotential, det går att göra jättemycket där ---// --- hur man kan använda hemsidan kring handledningen.”

Tanken är att handledningsgrupper ska kunna skapas på nätet i form som en sluten chat-grupp. Familjehemsföräldrarna/kontaktpersonerna kan dels ha en handledare som man har en personlig tid med, dels ingå i en handledningsgrupp.

”--- att man kan ställa frågor och få svar /---/ öppet på nätet ---/Vi pratar om att

ha en expertpanel knuten till hemsidan där man kan ställa frågor och få svar från både kanske av tjänstemän och de som har uppdrag och så där.”

Poolens medarbetare talar om att alla egentligen skulle kunna använda detta fora, inte bara vuxna utan också barnen själva, små som stora.

Hemsidan är navet i verksamheten, som det går att göra mycket mer med. Den kan fungera för att rekrytera familjer som idag, men den kan också vara ett verktyg som gör det möjligt att erbjuda både gamla och nya familjer handledning.

”--- folk går in och ställer frågor på nätet eller läser vad andra har ställt för frågor, och kan få specifikt (svar; ea) för just mitt dilemma eller generellt./ --- /Och så känns det ju modernt, alltså det känns ju som att det är lite så man gör idag.”

Egentligen ter det sig är det rätt självklart att poolens hemsida både kan och bör utvecklas på detta sätt.

”Med hemsidan, så att man kan känna sig hemma som familjehem och kontaktfamilj, och där man kan få svar på sina frågor och där man får veta vad som är på gång och vad som händer --- ”

Poolens relation till kommunernas handläggare

De intervjuade anser att samarbetet mellan dem och de fem kommunernas familjehemsgrupper fungerat väl, med gemensamt synsätt, realistiska förväntningar, att de tänker ungefär lika och har en bra kommunikation. De träffas på nätverksmöten två gånger per termin, vilket fyller flera syften – till exempel samsyn kommunerna emellan rörande poolens verksamhet. Syftet för poolen är att informera handläggarna, göra dem förtrogna med vad poolen gör. Intervjupersonerna beskriver samarbetet som förtroendefullt. Men bland annat personalomsättning i kommunernas socialtjänst sätter krokben:

”--- går det väl lite upp och ner och man märker när det är lite struligt i kommunerna så avspeglar det sig på oss, att det ena inte vet vad den andre gör riktigt och att det är lite rörigare --- ”

Visst finns det kommunikationssvårigheter, men de är hanterliga och de intervjuade menar att det kanske inte kan vara på något annat sätt. Det riktigt stora problemet är i stället att samarbetet mellan handläggare och familjehemssekreterare i de enskilda kommunerna inte alltid fungerar, särskilt när det gäller ungdomar som behöver placeras. Detta är något som poolen inte alls kan styra över, men som skapar vissa problem för dem. Det leder bland annat till högt ställda om inte helt realistiska krav på poolen.

”--- skulle egentligen behöva vara ute mer i grupperna, träffa socialsekreterarna, träffa familjehemskonsulenterna och faktiskt prata om det här orimliga, att förklara varför, inte för att /---/ vi vill vara omöjliga, utan att så här ser verkligheten ut --”

Det kan ta lite längre tid att hitta ett familjehem via poolen, hävdar man, men å andra sidan blir det ändå mer eller snarare bättre hjälp. Även om det tar en månad längre med poolen, så får man en placering som passar bättre, i bästa fall är mer hållbar. Men det finns en svaghet: den att poolen lägger ned mycket arbete på att erbjuda ett gott mottagande och sedan kommer familjehemmet ut till kommunerna, där stödet till familjehemmen kan se olika ut. Meningen är ju att kommunerna

ska fortsätta det arbete poolen påbörjat och erbjuda det nya familjehemmet ett visst mått av stöd. Risken är då att familjehemmet i sämsta fall lämnas utan stöd.

Sammanfattning - om effektivitet

Familjepoolens medarbetare ger uttryck för att de får positiv respons från ledningsgruppen – att deras arbete kännetecknas av kunskap, service och flexibilitet. Samtidigt är det alldeles uppenbart att de arbetar på ett sätt som kan sägas radikalt skilja sig från hur socialtjänsten tidigare arbetat med att rekrytera familjehem. Det nya i uppdraget är för det första att de arbetar ”allmänt” med att få fram bra familjer till de fem kommunerna. De ska värdera, bedöma och initialt utreda familjer som anmäler sitt intresse. De ska ”leverera” familjehem för barn, men de kan samtidigt inte ha fem kommuners enskilda barn ”i knäet”. I stället ska de ligga steget före, arbeta med ”få in” familjer i poolen som kan bli bra familjehem. Det är just det som är själva idén med en ”pool” - att det finns ett överskott att ta av i det ögonblick behov uppstår.

”--- vi koncentrerar oss på att hitta bra familjer och lägger all vår energi och kraft på det, och sen får de (handläggarna i kommunerna/ea) göra bedömning vilka barn som ska vara i vilken familj för det kan de mycket bättre utifrån den kunskap de har om varje enskilt barn”.

Till vilket eller vilka barn dessa familjer ska användas – det är inte poolens uppgift att bedöma. Effektiviteten ligger i stället att poolen koncentrerar arbetet på att söka de nya familjerna, på andra arenor och på radikalt nya sätt för socialtjänsten och enrollera dem i poolen. Sedan är det upp till familjehemssekreterarna/motsvarande i kommunerna att välja ut och utreda vilka familjer som kan tänkas passa för vilka barn. Det handlar således om funktionsuppdelning: specialisering i att rekrytera familjehem - men bara det.

Poolens arbetssätt har ännu ”inte riktigt landat” i kommunerna. Fortfarande kommer kommunernas handläggare med förfrågningar om poolen kan ordna en familj till ett specifikt barn. Men det är inte poolens uppgift. Samtidigt är de intervjuade klara över att poolen aldrig kommer att kunna leva upp till alla förväntningar på att de ska kunna leverera just exakt det som efterfrågas. Det är ett orimligt mål.

”Även om vi satt tio rekryterare här så kommer vi inte kunna hitta familjer till alla barn som uppfyller allas önskemål. Vi kommer nog att kunna hitta en familj till alla barn, men inte som uppfyller allas önskemål.”

För det andra skiljer sig metoden - sättet att rekrytera familjehem och kontaktfamiljer via en hemsida och med annonser digitalt på ”nätet” - radikalt från vad socialtjänsten tidigare gjort. Det är en sak att poolen har sökt andra kommunikationsvägar, men också det faktum att kommunerna lägger ut information om enskilda barn – om än i mycket allmänna ordalag – på hemsidan får betraktas som radikalt. Om denna kontaktväg är mer effektiv jämfört med andra, mer beprövade vägar, går inte att säga här. Men motivet till att poolen valt detta är, att det ju är på detta sätt som människor idag kommunicerar med varandra och orienterar sig i förhållande till omvärlden,. Därför ter sig poolens val helt adekvat. Att poolen marknadsför sig via ”ambassadörer” liksom med affischer och flygblad ”på stan” är också i linje med det nya – det vill säga att göra sig synlig på arenor där vanliga familjer dagligen befinner sig. Just på dessa arenor har socialtjänsten tidigare inte varit synlig.

Men det mest intressanta med hemsidan är dess interaktiva möjligheter, att utveckla chatsidor, till exempel för utbildning och handledning. Målgruppen/användarna kan vara familjehem, placerade barn, handledare och förvaltning. En sådan utveckling skulle kunna lösa

flera olika problem med avstånd, kontaktvägar och inte minst – ge de placerade barnen en möjlighet att komma till tals i flera olika fora. Ett sådant scenario innebär med största sannolikhet en avsevärt högre produktionseffektivitet än traditionella arbetsätt.

5. Kartläggning av familjerna

Inledning

En undersökning av inflödet till Familjepoolen av nya familjer genomfördes under februari - mars 2008. FoU-Nordväst utarbetade ett formulär (se bilaga 1) för uppgifter om Familjepoolens utredningsförfarande, familjens önskemål om uppdrag, sammansättning, boende samt tidigare erfarenheter. Formuläret fylldes i för varje familj med hjälp av Familjepoolens dokumentation samt med hjälp av poolens personal. Målet för denna delundersökning är att

- skapa överblick över hur många familjer som har kommit i kontakt med Familjepoolen i rekryteringssammanhang under tiden 1 maj 2006 till och med 31 december 2007
- undersöka hur många som blivit familjehem eller kontaktfamilj i någon av de fem samarbetskommunerna.
- undersöka vilken typ av familjer som Familjepoolens nuvarande arbetsmetoder genererar kontakt med

Familjerna identifierades genom Familjepoolens kontaktlistor för 2006 respektive 2007, dokumentation över utredda familjer samt genom Familjepoolens egen kontaktstatistik.

Eftersom många av familjerna bara haft enstaka kontakt med Familjepoolen via telefonsamtal eller kort e-postkorrespondens, ofta främst i informationssyfte, är kunskaperna om familjerna varierande - från i princip obefintliga till mycket utförliga. Det stora bortfall som förekommer inom ett flertal frågeområden i denna delstudie leder till problem med tolkningar av vissa resultatet. Ett av huvudsyftena med studien är emellertid att undersöka vad som hänt med familjerna *efter* att de genomgått den initiala utredning som görs av Familjepoolen. Kunskaperna om just dessa familjer är då givetvis goda, i synnerhet då de godkänts av Familjepoolen.

Rekryteringen

Familjepoolens uppgift är alltså att tillhandahålla familjehem och kontaktfamiljer åt de fem samarbetskommunerna. Denna delstudie avser familjer som Familjepoolen kommit i kontakt med maj 2006-december 2007 - från det att Familjepoolen inrättades till starten av utvärderingsarbetet. Antalet familjer för den aktuella perioden uppgår till 238. Vilken typ av uppdrag familjerna i huvudsak varit intresserade av framgår av tabell 1. I några fall har Familjepoolen även tagit emot samtal från familjer som varit intresserade av att vara jourhem. De har i allra flesta fall hänvisats/förmedlats till Jourhemspoolen - en liknande kommunövergripande verksamhet som arbetar med rekrytering och förmedling av jourhemsfamiljer.

Tabell 1. Önskat uppdrag (n=238)

	Antal familjer	Procent
Familjehem	154	65 %
Kontaktfamilj	57	24 %
Båda typer*/	8	3 %
Jourhem	15	6 %
Framgår ej	4	12 %
Totalt	238	100 %

*/ avser både familjehem och kontaktfamilj

I tabell 1 framgår tydligt ett större intresse för uppdraget som familjehem. Bland de familjer som sökt sig till Familjepoolen har närmare två av tre siktet inställt på att ta emot en familjehemsplacering medan knappt en fjärdedel har tänkt sig ett kontaktfamiljsuppdrag. Bland dem som fallit under benämningen *framgår ej* ryms de som sökt upp Familjepoolen endast för att få information om de olika uppdragen samt de fall där endast en mycket kort initial kontakt funnits i form av enstaka e-postmeddelanden, telefonsvararmeddelanden et cetera.

Tabell 2. Utfallet av Familjepoolens utredning. (n=238)

		Godkända	Icke godkända	Under utredning	Utreddes aldrig	Totalt
Önskat uppdrag	Familjehem	48	32	6	68	154
	Kontaktfamilj	28	6	2	21	57
	Båda typer	3	0	0	5	8
	Jourhem	2	0	0	13	15
	Framgår ej	0	0	0	4	4
Totalt	Antal familjer	81	38	8	111	238
	Procent	34%	16%	3%	47%	100 %

Tabell 2 visar att närmare hälften, 47 %, aldrig utreds. Det finns flera anledningar till att Familjepoolen valt att inte närmare utreda dessa familjer. Ett skäl kan vara att de själva 'hoppat av'. Det kan bl.a. ha visat sig att man inte varit överens i familjen om att ta emot ett barn i hemmet. Sjukdoms-/olycksfall, förändring i arbetssituationen, graviditet eller flytt till annan ort har också resulterat i avhopp. Även praktiska aspekter, som lång resväg till bostadsorten, många hemma- varande biologiska barn, bostadssituation eller pågående familjehemsplaceringar i hemmet har också lett till att vidare utredning aldrig påbörjats. En tämligen vanlig anledning (12 %) till att en familj inte utreds är, att den hinner få uppdrag från annan kommun. Många familjer tar kontakt med flera kommuner samtidigt om att få bli familjehem eller kontaktfamilj. En stor del av de fall som inte utreds (ca 20 %) utgörs dock av familjer där anledningen till avhoppet är okänt eller där kontakten med Familjepoolen uteblivit.

En tredjedel av de familjer som ansökt om att som familjehem eller kontaktfamilj få ta emot ett barn genom Familjepoolen, blir godkända vid den första utredningen. Bland dessa önskar majoriteten (ca 60 %) bli familjehem, medan en dryg tredjedel vill få uppdrag som kontaktfamilj. Vad som följer på detta godkännande kommer att behandlas i kommande avsnitt.

Det finns flera anledningar till att 16 % av familjerna inte blir godkända av Familjepoolen. Det vanligaste skälet är motivet till varför man sökt uppdraget, vilken inställning man har till att ta emot någon annans barn i familjen. Inom detta begrepp ryms den ekonomiska ersättningen som den främsta anledningen till att ta emot placerade barn, men även bl.a. synen på

familjehemsvård som ett 'jobb', eller bristande insikt beträffande uppdragets karaktär, krav och svårigheter. En annan tämligen vanligt förekommande anledning till att Familjepoolen inte godkänt en familj är av mer personlig karaktär. Någon eller båda av föräldrarna har under utredningen visats behöva bearbeta egna problem och är därmed inte aktuella som familjehem eller kontaktfamilj enligt Familjepoolens bedömning. Även registerutdrag från polis-, social- eller kronofogdens register samt referenser från tidigare uppdragskommuner har i flera fall lett till att familjer inte blivit godkända. Hur går det då för de familjer som har godkänts av Familjepoolen?

Tabell 3. Familjerna efter godkännandet. (n=81)

	Antal familjer	Procent
Förmedlad till kommun	46	57 %
Utlagd/ledig	32	40 %
Annat	3	4 %
Totalt	81	101 %

De flesta av godkända familjer, 57 %, förmedlas till en kommun för vidare utredning efter Familjepoolens utredning. Bland dessa familjer är uppdelningen familjehem och kontaktfamiljer jämnt fördelat, 23 respektive 21 familjer, två familjer kunde tänka sig båda uppdragen. Övriga placeras på Familjepoolens lista över lediga familjer. Tre familjer har varken förmedlats eller lagts ut på listan – två har förmedlats till Jourhempoolen och en har valt att avvakta tills vidare.

Bland de familjer som direkt förmedlats till en kommun eller som först placerats på Familjepoolens lista över tillgängliga familjer har Familjepoolen kunnat återge ett vidare händelseförlopp i 64 av fallen (se tabell 4). Av de övriga i gruppen "framgår ej" (17 familjer) befinner sig troligen flertalet kvar på listan över lediga familjer, samtidigt som några kan ha varit under utredning i en av Familjepoolens samarbetskommuner när denna undersökning genomfördes.

Tabell 4. Händelseförlopp bland godkända familjer (n=81)

	Antal familjer	Procent
Fått uppdrag av kommun	28	35 %
Ej fått uppdrag i kommunen - återgått till Familjepoolen	4	5 %
Gått till annan kommun	11	14 %
Ej fått uppdrag, Familjepoolen har ingen vidare kännedom om familjen	6	7 %
Ej fått uppdrag, familjen önskar ej längre vara aktuell	10	12 %
Ej fått uppdrag, ej godkända av kommunen	5	6 %
Framgår ej	17	21 %
Totalt	81	100 %

Av de 28 familjer som har fått uppdrag i en kommun var 13 familjehem och 15 kontaktfamiljer. En viss andel, 14 %, har lämnat poolen för uppdrag i annan kommun. Totalt har alltså två av fem av de 81 godkända familjerna antingen förmedlats och utretts av kommunerna eller finns kvar i poolen,

medan resten (3/5) inte godkänts av kommunen, själva vänt sig till någon annan kommun utanför poolen eller valt att inte fortsättningsvis stå tillförfogande.

Sammanfattningsvis noteras att av de 238 familjer förekom i rekryteringsarbetet under 2006 - 2007. Drygt hälften, 127 familjer utreddes. En av tre, 81 familjer, godkändes av Familjepoolen. Av dessa har 28 familjer (12 %) fått uppdrag som familjehem/kontaktfamilj i en av de fem samarbetskommunerna vid tiden för datainsamlingen. Av de poolen valde att utreda, godkände de inte cirka var tredje, 38 familjer. Åtta familjer var under utredning av Familjepoolen då studien genomfördes.

Familjerna

Översynen av inflödet av nya familjer till Familjepoolen innebar även att se till vilken typ av familjer som söker sig till de olika uppdragen. Bland godkända¹ fanns 48 familjehem, 28 kontaktfamiljer samt tre godkända för båda typer.²

Tabell 5. Familjesammansättning - konstellation vuxna (n=238)*%.

	Alla familjer (n=238)		Godkända familjehem (n=51)		Godkända kontaktfam. (n=28)	
	Frekvens	Procent	Frekvens	Procent	Frekvens	Procent
Ensamstående	33	14 %	6	12 %	7	25 %
Gifta/sambo	181	76 %	45	88 %	21	75 %
Framgår ej	24	10 %	0	0 %	0	0 %
Totalt	238	100 %	51	100 %	28	100 %

*/ Två familjer som överlämnats till Jourhemspoolen redovisas inte i kolumnerna ”familjehem” resp. kontaktfamiljer

I tabell 5 redovisas uppdelningen mellan ensamstående och gifta/sambo- föräldrar bland samtliga familjer. Bland de ensamstående finns både män och kvinnor representerade. Den absolut största delen av de ensamstående personer (93 %) är kvinnor. I gruppen gifta/sambo finns såväl hetero- som homosexuella parrelationer, men i de allra flesta fall rör det sig om heterosexuella par (99 %). I fall där förhållandena är okända, rör det familjer som aldrig utretts vidare av poolen.

Fördelningen mellan ensamstående och samboende i de godkända familjehemmen respektive kontaktfamiljer skiljer sig åt, i förhållande till varandra men även i förhållande till alla familjer. Bland familjehem finns den absolut högsta andelen i gruppen gifta/sambo, högre än både godkända kontaktfamiljer liksom bland alla familjer. I kategorin godkända kontaktfamiljer finns en högre andel ensamstående föräldrar, jämfört med både av poolen godkända familjehem och alla. Frågan är hur familjesammansättningen ser ut ifråga om familjernas egna, biologiska barn.

¹ Med ”godkända” avses här både familjehem och kontaktfamiljer. De två familjer som lämnats till Jourhemspoolen redovisas inte här.

² De tre familjer som godkänts både som familjehem och kontaktfamiljer sorteras in under kategorin godkända familjehem.

Tabell 6. Antal hemmavarande barn.

	Alla familjer (n=238)		Godkända familjehem (n=51)		Godkända kontaktfam. (n=28)	
	Frekvens	Procent	Frekvens	Procent	Frekvens	Procent
1 barn	44	18 %	10	20 %	6	21 %
2 barn	62	26 %	23	45 %	11	39 %
3 barn	19	8 %	3	6 %	1	4 %
4 barn eller fler	6	3 %	2	4 %	0	0 %
Inga barn	58	24 %	13	25 %	9	32 %
Framgår ej*/	49	21 %	0	0 %	1	4 %
Totalt	238	100 %	51	21 %	28	12 %

*/ Bortfallet i denna och kommande tabeller är cirka 20 % beroende på att uppgifter saknas för många av de familjer som aldrig gick vidare till utredning av Familjepoolen.

I tabell 6 redovisas hemmavarande biologiska barn.³ Fördelningen är ganska lika bland godkända familjehem och kontaktfamiljer. Andelen familjer med två barn är emellertid något högre bland de godkända familjerna än i hela populationen, högst bland familjehem. Bland godkända kontaktfamiljer är andelen barnlösa något högre än i de andra. Siffrorna tyder även på att antalet hemmavarande barn i allmänhet är lägre bland godkända.

Tabell 7. Boendeform.

	Alla familjer (n=238)		Godkända familjehem (n=51)		Godkända kontaktfam. (n=28)	
	Frekvens	Procent	Frekvens	Procent	Frekvens	Procent
Lantbruk	8	3 %	1	2 %	0	0 %
Villa	109	46 %	35	69 %	6	21 %
Rad-/parhus	21	9 %	6	12 %	5	18 %
Lägenhet	54	23 %	9	18 %	17	61 %
Framgår ej	46	19 %	0	0 %	0	0 %
Total	238	100 %	51	21 %	28	12 %

I fråga om bostad framträder flera skillnader fram mellan grupperna. Det är betydligt vanligare att familjehemmen bor i villa än i lägenhet. Bland kontaktfamiljerna är siffrorna omvända, det är betydligt vanligare att bo i lägenhet än i ett fristående hus. Även rad-/parhus är något mer förekommande bland godkända kontaktfamiljer än i de andra kategorierna. Skillnaderna kan uppfattas som logiska, eftersom villor i allmänhet erbjuder mer plats och rum än lägenheter, en förutsättning för att kunna ta emot ett barn som familjehem. Lägenhetsboende kan för många familjer lämpa sig bättre för ett kontaktfamiljsuppdrag.

³ Här anges således inte hur många biologiska barn som föräldrarna har. Barnlösa personer, föräldrar till barn som flyttat hemifrån samt föräldrar till barn som av någon anledning inte bor stadigvarande i hemmet ryms alla i gruppen *inga barn*.

Tabell 8. Sysselsättning.⁴

	Alla familjer (n=238)		Godkända familjehem (n=51)		Godkända kontaktfam. (n=28)	
	Frekvens	Procent	Frekvens	Procent	Frekvens	Procent
Arbetar/studerar	128	54 %	42	82 %	27	96 %
En arbetar/studerar	31	13 %	5	10 %	1	4 %
Arbetar/studerar ej	10	4 %	4	8 %	0	0 %
Framgår ej	69	29 %	0	0 %	0	0 %
Totalt	238	100 %	51	100 %	28	100 %

Även om bortfallet är stort (29 %) bland alla familjer som initialt aviserat intresse för uppdrag, finns skillnader mellan familjer som godkänts i Familjepoolens utredning och genomsnittet för alla familjer i populationen. Både bland godkända familjehem och godkända kontaktfamiljer är andelen som arbetar eller studerar hög, allra högst hos kontaktfamiljerna där det nästan uteslutande handlar om familjer där föräldrarna arbetar eller studerar. Bland godkända familjehem är andelen lägre.

En orsak till utfallet ovan kan möjligen bero på uppdragens karaktär. Ett kontaktfamiljsuppdrag ställer inte samma krav på tillgänglighet som en familjehemsplacering oftast innebär. Det blir av denna anledning lättare att kombinera en heltidssysselsättning med ett kontaktfamiljsuppdrag, som inte innebär ett permanent boende för det placerade barnet. Att båda föräldrarna arbetar eller studerar behöver i sig inte utgöra ett hinder för ett familjehemsuppdrag. Men kanske ligger det närmare till hands att ta på sig mer omfattande uppdrag, om en förälder inte förvärvsarbetar – en möjlig förklaring till skillnaderna mellan de båda kategorierna.

Tabell 9. Tidigare erfarenhet av uppdrag.

	Alla familjer (n=238)		Godkända familjehem (n=51)		Godkända kontaktfam. (n=28)	
	Frekvens	Procent	Frekvens	Procent	Frekvens	Procent
Ja, tidigare erfarenhet	110	46 %	29	57 %	10	36 %
Nej, ingen erfarenhet	91	38 %	22	43 %	17	61 %
Framgår ej	37	16 %	0	0 %	1	4 %
Totalt	238	100 %	51	100 %	28	101 %

Av tabell 9 framgår att av alla de familjer som figurerat i Familjepoolens rekryteringsarbete har närmare hälften tidigare erfarenhet av familjehems- eller kontaktfamiljsuppdrag. Bland familjer som godkänts av Familjepoolen syns vissa skillnader. Andelen familjer med tidigare erfarenhet är betydligt högre än förväntat jämfört med alla liksom med de som godkänts som kontaktfamiljer - där är förhållandet nästan det omvända. En möjlig tolkning av detta är att uppdraget som familjehem tenderar att attrahera de familjer som har tidigare erfarenhet av familjehems- eller kontaktfamiljsuppdrag i större utsträckning än för kontaktfamiljer.

Tidigare erfarenhet förefaller emellertid inte vara av avgörande betydelse för att bli godkänd till ett nytt uppdrag. Av de 110 som har sådan erfarenhet i det totala inflödet (238) av familjer till Familjepoolen, blir långt ifrån hälften, omkring 35 %, godkända som familjehem eller kontaktfamiljer av Familjepoolen. Som tidigare nämnts kan dåliga referenser från tidigare

⁴ I gruppen *arbetar/studerar* ryms familjer där båda föräldrar förvärvsarbetar eller studerar samt de familjer där en ensamstående förälder arbetar eller studerar. Ensamstående finns således inte representerade i gruppen *en arbetar/studerar*. Bland de som varken arbetar eller studerar återfinns långtidssjukskrivna, pensionärer, arbetssökande samt de som av någon anledning valt att inte förvärvsarbeta.

uppdragskommuner vara en anledning till att en familj inte blir godkänd. Det bör emellertid påpekas att det inte nödvändigtvis behöver vara så att övriga 65 % utgörs av familjer som inte lämpar sig för något av uppdragen. En lika stor del av de 110 i det totala inflödet med tidigare erfarenhet som de godkända familjehemmen/kontaktfamiljerna (35 %) består nämligen av familjer som aldrig utreddes av Familjepoolen.

Tabell 10. Pågående placeringar i familjer med tidigare erfarenhet av uppdrag.

	Alla familjer (n=110)		Godkända familjehem (n=29)		Godkända kontaktfam. (n=10)	
	Frekvens	Procent	Frekvens	Procent	Frekvens	Procent
Pågående placering	33	30 %	7	24 %	1	(10 %)
Ingen pågående placering	51	46 %	22	76 %	8	(80 %)
Framgår ej	26	24 %	0	0 %	1	(10 %)
Totalt	110	100 %	29	100 %	10	100 %

Underlaget för redovisningen i tabell 10 är litet bland godkända kontaktfamiljer. Data antyder ändå en tendens, som visar att bland familjer med tidigare erfarenhet av familjehems- eller kontaktfamiljsuppdrag, kan de godkända familjerna, både familjehem och kontaktfamiljer, skilja sig från hur det ser ut bland *alla* 110 familjerna.

Det i särklass vanligaste, i synnerhet bland kontaktfamiljerna, är att de godkända familjerna inte har en pågående placering i hemmet. Hur detta kan tolkas är svårt att säga. Å ena sidan finns ingenting som pekar på att en pågående placeringen innebär något negativt i utredningen av nya familjer, tvärtom torde en välfungerande pågående placering kunna vara tecken på en välfungerande och högst lämplig miljö för ytterligare en placering, förutsatt att matchningen av de placerade barnen är god och omsorgsfull.

Å andra sidan kan en pågående placering resa frågor kring praktiska aspekter: har familjen plats, tid och ork för ytterligare ett barn? Frågan kan ställas om det dessutom finns biologiska barn i hemmet. Att det bland godkända kontaktfamiljer endast är en familj, som har en pågående placering, skulle kunna sättas i samband med utfallen i fråga om såväl boende som sysselsättningsgrad. En hög andel som bor i lägenhet och som är arbetande/studerande kan tala för ökande krav på plats och personligt engagemang. Ytterligare ett uppdrag kan i det fallet vara hinder för att bli godkänd, något som alltså skulle kunna ligga till grund för de stora skillnaderna.

Geografisk närhet

Ett av syftena med Familjepoolen är att öka möjligheterna till att barn placeras i geografisk närhet till sin biologiska familj, helst i den egna kommunen. Vad geografisk närhet innebär är inte givet. Begreppet tolkas efter vilka förutsättningar som finns, befolkningsunderlag, närhet till andra orter osv. Enligt Socialtjänstlagen (SoL) bör vård i familjehem eller i hem för vård eller boende utformas på ett sådant sätt ”--- så att den främjar den enskildes samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön.” (6 kap 1 § tredje stycket SoL).

En kommentar till denna lagtext menar att det är viktigt att fokus för behandlingsinsatserna inte enbart läggs på klienten, i detta fall barnet. Istället ska förutsättningar skapas för att personer i den biologiska hemmiljön ska kunna ingå i förändringsarbetet. Detta förutsätter att barnet finns kvar i närheten av sitt biologiska nätverk, enligt den närhetsprincip som genomsyrar SoL. Geografisk närhet kan dock ha mycket olika innebörd då de geografiska förhållandena i Sverige varierar stort (Norström & Thunved, 2006).

Stöd för resonemanget finns i författningstextens förarbete. Där menas dock att det inte bara handlar om geografisk närhet, utan även närhet till det placerade barnets språkliga och kulturella tillhörighet. Lyhördhet för föräldrarnas önskemål ska vara riktmärke i socialtjänstens arbete, utan att göra avkall på den professionella bedömningen (Prop. 1996/97:124).

Att det kan vara svårt att infria förhoppningar om placering i geografisk närhet till det biologiska hemmet framgår bl.a. i den nationella handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården som utgör ett betänkande av sociala barn- och ungdomsvårdskommittén (SOU 2005:81). Där talas om att

”--- barn placeras i familjehem långt ifrån hemorten och får inte möjlighet att ha kontakt med sitt nätverk på det sätt barnet skulle behöva. Det innebär att lagens intentioner, som närhetsprincipen och att kontakten med anhöriga skall främjas, inte går att infria.” (SOU 2005:81, s. 236).

Regelverket bör alltså utformas enligt de förutsättningar som kommunen har vad det gäller befolkningstalet och närheten till andra orter. I en redovisning av familjehemsplaceringar i Kronobergs län 1997-2005 har geografisk närhet definierats som *”--- att familjehemmet är beläget i Kronobergs län eller i grannkommun utanför länsgränsen.”* (Länsstyrelsen i Kronobergs län, 2006, s. 2). I Stockholms stads revisionsrapport från 2003 om familjevården i Stockholm beskrivs avkall från närhetsprincipen som en följd av svårigheterna med att hitta lämpliga familjehem. Med närhet avses i detta fall 10-15 mil från ursprungshemmet (Revisionskontoret, Stockholms stad, 2003).

Eftersom det är fem olika kommuner som ingår i samarbetet kring Familjepoolen bidrar detta till att det skapas ett visst geografiskt avstånd även inom själva upptagningsområdet för verksamheten. Mellan Huvudsta i södra Solna och Skepptuna i norra Sigtuna är resvägen omkring fem mil. Detta gör att orter utanför Familjepoolens kommuner med kortare resväg i norr kan ligga utanför det som definieras som *geografisk närhet* till kommuner i söder. Med 'geografisk närhet' avses här en kommun som ligger inom tio mils resväg ifrån någon av de fem kommunerna som ingår i samarbetet kring Familjepoolen⁵, även om vissa kommuner alltså rör sig i en viss gråzon i förhållande till definitionen.

Tabell 11. Bostadsort, hela inflödet av nya familjer

Bostadsort	Alla familjer (n=238)		- därav i geogr. närhet**/ n=177)	
	Frekvens	Procent	Frekvens	Procent
Järfälla kommun	9	4 %	9	5 %
Sigtuna kommun	7	3 %	7	4 %
Sollentuna kommun	23	10 %	23	13 %
Solna stad	13	5 %	13	7 %
Sundbybergs stad	7	3 %	7	4 %
Övr. nordvästkommuner*/	12	5 %	12	7 %
Stockholms stad	11	5 %	11	6 %
Övriga Stockholms län	31	13 %	31	18 %
Uppsala län	25	11 %	25	14 %
Södermanlands län	22	9 %	7	4 %
Västmanlands län	11	5 %	10	6 %
Övriga landet	45	19 %	0	0 %
Framgår ej	22	9 %	22	12 %
Totalt	238	101 %	177	100 %

*/ Ekerö, Upplands-Bro samt Upplands Väsby.**/ Bor inom 10 mils avstånd från någon av Familjepoolens kommuner.

⁵ Avstånden har mätts med Eniros vägbeskrivningstjänst på Internet (<http://www.eniro.se>) genom sökning av det kortaste avståndet mellan orterna.

Av alla familjer som anmälde sitt intresse till Familjepoolen under 2006-2007 bor 25 % i någon av samarbetskommunerna. Närmare hälften (113 familjer) bor i Stockholms län. Övriga familjer är spridda i landet, från Skåne till Norrbotten, men majoriteten bor i länen kring Mälardalen (Uppsala, Södermanlands eller Västmanlands län). Två av tre (65%) bor i geografisk närhet (0-10 mil) till någon av Familjepoolens kommuner. Av de 81 familjer som godkänts av Familjepoolen bor 68 (84 %) i geografisk närhet till de fem samarbetskommunerna.

Tabell 12. Bostadsort, godkända familjer.

	Godkända familjehem (n=51)		Godkända kontaktfam. (n=28)	
	Frekvens	Procent	Frekvens	Procent
Järfälla kommun	3	6 %	4	14 %
Sigtuna kommun	3	6 %	0	0 %
Sollentuna kommun	3	6 %	6	21 %
Solna stad	0	0 %	5	18 %
Sundbybergs stad	0	0 %	6	21 %
Övriga nordvästkommuner*/	2	4 %	2	7 %
Stockholms stad	2	4 %	2	7 %
Övriga Stockholms län	11	22 %	3	11 %
Uppsala län	7	14 %	0	0 %
Södermanlands län ⁶	3	6 %	0	0 %
Västmanlands län ⁷	4	8 %	0	0 %
Övriga landet	13	25 %	0	0 %
Framgår ej	0	0 %	0	0 %
Totalt	51	101 %	28	99 %

Av tabell 12 framgår tydliga skillnader i var de godkända familjehems- och kontaktfamiljerna bor. Nästan hälften (48 %) av familjehemmen bor inom Stockholms län. Tydligast framträder skillnaden i att inte någon godkänd kontaktfamilj rekryterats utanför Stockholms län - *alla* kontaktfamiljer bor i geografisk närhet till placerande kommun. Detta skulle återigen kunna förklaras genom skillnaderna mellan de båda uppdragen.

I ett familjehem har det placerade barnet sin stadigvarande bostad och resor till det biologiska hemmet görs i många fall mer sällan. I vissa fall är det även ett syfte i sig att placeringen görs långt ifrån den ursprungliga bostadsorten, då det kan handla om att medvetet bryta med ett tidigare nätverk och/eller förhindra att destruktiva kontakter och relationer upprätthålls. Kontaktfamiljsuppdrag innebär ett frekvent resande både för barn och vuxna, varför det blir av vikt att kontaktfamiljen finns i geografisk närhet till den biologiska familjen. Även om familjehemmen är mer spridda i landet än kontaktfamiljerna återfinns majoritet, 75 %, inom 10 mil från Familjepoolens kommuner.

De största andelarna bland godkända kontaktfamiljer bor i kommuner där ingen av de godkända familjehemmen bor. I Solna och Sundbyberg där bebyggelsen till allra största del består av flerfamiljshus (Regionplane- och trafikkontoret, Stockholms läns landsting, 2008) bor sammanlagt 39 % av de godkända kontaktfamiljerna, samtidigt har ingen av familjehemmen sin bostad i dessa kommuner. Detta kan härledas till tidigare resonemang om godkända familjers boendeform där statistiken visade att en stor majoritet av de godkända kontaktfamiljerna bor i lägenhet.

⁶ Familjerna bor i Strängnäs, ≤10 mil från nordvästkommunerna

⁷ Familjerna bor i Västerås, ≤10 mil från nordvästkommunerna

Sammanfattning

I studien av inflödet av nya familjer till Familjepoolen under 2006 och 2007 ingår en närmare kartläggning av bl.a. familjernas sammansättning, boende, sysselsättning samt tidigare erfarenheter av uppdrag som familjehem och/eller kontaktfamilj. Kartläggningen visar på en större andel ensamstående föräldrar bland godkända kontaktfamiljer än hos familjehem, där en högre andel är gifta/sambo. Familjehemmen har i allmänhet egna barn och dessutom flera barn jämfört med kontaktfamiljerna. Majoriteten av familjehemmen bor i villa i större utsträckning än i lägenhet, bland kontaktfamiljerna är siffrorna närmast de omvända. Bland kontaktfamiljer är andelen som arbetar/studerar högre än bland familjehem. Båda grupperna skiljer sig mot det totala inflödet av nya familjer. Ungefär hälften av det totala inflödet har erfarenhet från tidigare uppdrag, av dessa blev knappt 40 % godkända som familjehem eller kontaktfamiljer i Familjepoolens utredning. Bland godkända familjehem är erfarenheter vanligare än bland kontaktfamiljerna. En större andel av familjehemmen har dessutom pågående placeringar än bland kontaktfamiljerna. I båda grupperna har dock majoriteten ingen pågående placering. Av de 238 familjerna i det totala inflödet bor två av tre i geografisk närhet (0-10 mil) till någon av de fem Familjepoolskommunerna. Av de 81 familjer som godkänts av Familjepoolen bor 84 % i geografisk närhet till de fem samarbetskommunerna. Bland dessa återfinns 38 familjehem och samtliga 28 godkända kontaktfamiljer.

Kommentar

Ett syfte med inventeringen av familjer som passerat i Familjepoolens rekryteringsarbete har varit att se vilken typ av familjer som anmält intresse och vilka som godkänts av Familjepoolen. Resultatet kan ses på olika sätt - som ett kvitto på om arbetet genererat den mängd och den målgrupp som önskats, men även som ett verktyg för att justera inriktningen på rekryteringsarbetet. Det kan ge underlag för både frågor som rör om Familjepoolen behöver vidga rekryteringen till grupper som hitintills inte nåtts, liksom om arbetet behöver intensifieras för att i ännu större omfattning nå ”nya” familjer.

Ett exempel på data som samlats in för kartläggningen av de nya familjerna men som inte presenterats i statistiken ovan handlar om förekomsten av husdjur i de familjer som ansökt om att bli kontaktfamilj eller familjehem. Det visade sig i översynen att drygt 75 % av de godkända familjehemmen och 50 % av de godkända kontaktfamiljerna har husdjur i hemmet. Att det är så många av familjerna som har husdjur begränsar utbudet och därmed även kvaliteten i matchningsarbetet i de fall där det barn som är aktuellt för en placering lider av allergiska besvär. Detta begränsar i sin tur möjligheterna för kommunerna att använda sig av Familjepoolen.

Ett förhållande som väcker intresse är att en betydande del av familjerna avbryter samarbetet med Familjepoolen under utredningsskedet för att påbörja uppdrag i en andra kommun. Redan innan poolen hunnit inleda sin utredning har 12 % av hela inflödet av nya familjer anmält, att de inte längre är intresserade och angett ett uppdrag från en annan kommun som skäl. Det är också anmärkningsvärt att familjer som godkänts i Familjepoolens utredning och sedan väljer att gå till en annan kommun. Dessa familjer utgör nästan en av sju (14 % av de 81 familjer) av de som godkänts under den aktuella perioden.

Totalt försvinner alltså ett fyrtiotal familjer till andra kommuner under tiden före, under eller efter poolens utredning av deras lämplighet. Att familjer håller kontakten öppen med flera kommuner samtidigt är i sig inget anmärkningsvärt. När beslutet att ta öppna sitt hem för ett placerat barn väl är taget är det troligt att familjerna inte gärna väntar längre än nödvändigt på det ”nya” barnet. Det som här möjligen kan vara problematiskt är, att familjer som efter ett godkännande sannolikt är nära att matchas mot ett barn i behov av placering måste genomgå en ny, betydligt grundligare utredning i kommunerna än den utredning som initialt genomförts av Familjepoolen.

Den tvåstegsmodell som används för rekryteringen av familjehem via Familjepoolen är sannolikt ett sätt att öka kvaliteten på familjehem generellt och ge goda förutsättningar att ökad träffsäkerheten i matchningarna mellan familjehem/kontaktfamilj och barn som behöver en placering. Samtidigt framstår som detta som Familjepoolens akilleshäla, eftersom rekryteringsförfarandet sannolikt förlängs jämfört med ett mer traditionellt sätt där varje kommun rekryterar sina egna familjehem och kontaktfamiljer. Andra kommuner hinner helt enkelt före då de inte slussar familjerna genom två utredningar.

6. Arbetet i kommunerna

Inledning

En grundläggande fråga är om Familjepoolen rekryterar familjehem liksom kontaktfamiljer effektivt och erbjuder kommunerna sådana. Förändrar detta något, till exempel kösituationen, för barn som väntar på placering? Vidare är frågan hur kommunerna gör - vänder de sig till poolen eller skaffar de platser som behövs på annat sätt?

Att operationalisera ”kötid”

För att undersöka om *kösituationen* för familjehem förändrats i och med att Familjepoolen inrättades, ombads kommunerna redovisa hur många barn som placerats i familjehem år 2005 respektive 2007 samt hur lång tid som förflutit mellan det att remiss där det framgår att ett barn behöver ett familjehem inkommit till familjehemssekreterarna — tills dess att inskolningen av barnet påbörjats i familjehemmet. Det visade sig emellertid vara avsevärda problem med att få fram dessa uppgifter, av flera skäl. För det första kunde en kommun överhuvudtaget inte få fram hur många barns om placerats under 2005 och två kommuner kunde inte redovisa datum för remiss respektive inskolning. Vidare finns flera fall där anmälan ”återtogs” eller att barn placerades tillfälligt i hem som sedan godkändes, som jourhem där barnet sedan blev kvar. I några fall var barnet redan inskolat, till exempel när barnet placerades i sin kontaktfamilj. Andra placeringar var så kallade ”nätverksplaceringar” - formella beslut att barnet placeras hos en släkting, där barnet i princip redan bor.

Att operationalisera ”kötid” var med andra ord snudd på ogörligt. I de fall det gick att få fram datum mellan remiss och barnets inskolning i familjehemmet, var tidsspännat vitt – mellan 1 till 83 veckor. Från två kommuner rapporteras emellertid data som visar att det är möjligt att använda den ovan angivna operationalisering. För den ena hade ”kötiden” minskat mellan de två åren, från 34 till 21 veckor, i den andra från 9 till 8 veckor. Skillnaden är så pass stor att innan överhuvudtaget några slutsatser kan dras, måste en ordentlig genomgång göras för att säkerställa att kategorierna används på ett likartat sätt i alla kommuner. I denna studie har inte tidsramen tillåtit ett sådant säkerställande. Däremot visar detta att begreppet ”kötid”, rätt operationaliserat, kan användas som en kvalitetsindikator inom barn- och ungdomsvården.

Förändringar

År 2007 fanns 21,4 årsarbetare anställda som familjehemssekreterare/-konsulenter i fyra av de fem kommunerna. Ingen kommun rapporterar att de har blivit färre sedan 2005, tvärtom har totalt 3,9 årsarbetare tillkommit i de fem kommunerna. Statistik sammanställd av Familjepoolen visar att under 2006 - då poolen var verksam under åtta månader – och 2007 förmedlades familjehem respektive kontaktfamiljer enligt följande:

Tabell 13. Förmedlade familjehem till fem kommuner samt Jourhemspoolen, estimerat för 2006*/ samt rapporterat för 2007 (källa: Familjepoolen)

Förmedlat till	2006 Familjehem	Kontaktfamilj	2007 Familjehem	Kontaktfamilj
Jourhemspoolen	3	--	2	--
Järfälla	4,5	1,5	4	4
Sigtuna	4,5	0	4	2
Sollentuna	1,5	3	5	5
Solna	1,5	0	4	1
Sundbyberg	0	1,5	2	2
<i>Total</i>	<i>15</i>	<i>6</i>	<i>21</i>	<i>14</i>

*/ 2006 var Familjepoolen verksam 8 månader – data omräknade till 12 månader.

Poolens kapacitet tycks ha ökat, vilket är förväntat. I slutet av 2007 fanns totalt 14 familjer att förmedla, varav åtta som familjehem. I december 2006 var det bara två familjer som stod tillförfogande. Studerar vi enbart familjehemsplaceringar, finns det - som redovisats ovan – tre typer av placeringar:

- *Kommunkontakter*: kontakter med familjehem som kommunerna själva tar eller redan har
- *Konsulentstödda placeringar*: kvalificerade familjehem för barn/ungdomar med stora problem. Familjehemmet ingår ofta i företag som via konsulenter handleder familjen.
- *Nätverksplaceringar*: Barnet placeras hos en släkting eller någon som ingår i barnets nätverk

Jämför vi med vilka placeringar kommunerna rapporterar för år 2007 framgår följande.

Tabell 14. Familjehemsplaceringar rapporterade av Familjepoolens fem samarbetskommuner efter hur familjehemmen rekryterats år 2007, antal & andel (n=66)

<i>Familjehem Rekryterat via</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Familjepoolen	17 */	26
Kommunkontakt	24	36
Konsulentplacering	11 **/	17
Nätverksfamilj	14	21
<i>Total</i>	<i>66</i>	<i>100</i>

*/ Av poolen egen statistik framgår att 21 familjehem förmedlats till kommunerna 2007. I kommunernas rapportering finns ett bortfall om fyra familjer.

**/ Ensamkommande flyktingbarn som utretts för konsulentstödda familjehem tas inte med här

Ett av fyra familjehem har alltså rekryterats via poolen. Vid en av tre placeringar har kommunerna själva antingen rekryterat eller har redan kontakt med familjehem som de anlitar för ännu ett barn. Var femte är en nätverks-/eller anhörigplacering och inte fullt vara femte är så kallade konsulentplaceringar.

En av de förmodade vinsterna med inrättande av poolen var enligt projektplanen att fler utbildade familjehem skulle kunna minska antalet kostsamma placeringar, till exempel i konsulentstödda familjehem. Enligt vad kommunerna rapporterar har denna typ av ökat mellan 2005 och 2007, från fem till tio. Det är emellertid för tidigt att dra några slutsatser av detta

eftersom nordvästkommunerna är mitt uppe i en demografisk ungdomspuckel, vilket kan leda till att *antalet* ungdomar som behöver kvalificerat stöd blir fler.

Sammanfattningsvis visar data att Familjepoolen successivt ökar sin kapacitet att få fram familjer från starten i maj 2006 till slutet av 2007. Vidare framgår av rapportering från kommunerna att var fjärde placering av barn i familjehem har gjorts i familjehem förmedlade via Familjepoolen. Inrättandet av denna gemensamma enhet har inte lett till att kommunerna dragit ned på familjehemssekreterare/motsvarande i kommunerna. Detta är inte heller förväntat med tanke på de utvecklingsarbete som pågår, bland annat BBiC och/eller förbättrade rutiner för att följa upp placeringar som redan gjorts.

Slutligen blir det tydligt att kommunerna skulle kunna använda operationaliseringen av "kötid" som den här använts i sitt kvalitetssäkringsarbete, men att det kräver vissa förbättringar i rapporteringssystemen, eftersom det idag inte går att få fram data över tid i fråga om hur länge ett barn och/eller en familj måste stå i kö innan en placering kan ske.

7. Erfarenheter i kommunerna

Inledning

Tjugo familjehemssekreterare/-konsulenter i de fem kommunerna har besvarat enkät (se bilaga 3) med frågor om deras erfarenheter av och hur de ser på poolen. Nio har börjat arbeta med dessa frågor efter att poolen inrättades, vilket gör att de inte kan jämföra dagens situation med hur det var innan poolen inrättades. Det innebär att i frågor som rör deras erfarenheter före och efter poolens inrättande finns internbortfall.

Om väntetider, geografisk närhet och när man kan använda poolen

Av de tjugo handläggare som deltar i undersökningen har elva handläggare arbetat tillräckligt länge för att kunna bedöma om inrättandet av Familjepoolen inneburit några förändringar. På fråga om kötiden förändrats,⁸ rapporterar tre att väntetiden är kortare, framförallt för småbarn. Nio av de svarande anser att det inte är någon egentlig skillnad.

Tre respondenter rapporterar att inrättandet av poolen inneburit att fler barn kunnat placeras i geografisk närhet till hemkommunen, elva rapporterar att så inte är fallet och sex vet inte. Vidare rapporterar sju familjehemshandläggare att de avslutat placeringar där familjehemmet förmedlats via poolen, varav alla utom en rapporterar att familjehemmen så att säga "återlämnats" till Familjepoolen efter att uppdraget avslutats i kommunen.

Finns det situationer där handläggarna bedömer att ett barn eller en tonåring *inte* kan placeras via Familjepoolen? På en öppen fråga har respondenterna lämnat svar som sorterats in i följande kategorier:

- svar som har fokus på barnets behov
- fokus på "matchning" barn – familjehem
- fokus på situationsspecifika behov och/eller situationer
- egna lösningar

Först ska nämnas att fyra handläggare klart och tydligt anger att det inte finns *några* situationer, som gör det olämpligt att använda Familjepoolen för att hitta ett familjehem. Därutöver noteras att de allra flesta rapporterar att de bedömer att en placering via poolen inte kan göras när barnet själv och/eller familjen har stora problem:

⁸ Avser tiden från det att ett beslut fattats om att barn ska placeras, tills att de får komma till familjehemmet,

- Barn/tonåringar som är i behov av en snabb placering, svåra ungdomar
- Om ungdomen har för stora problem med droger och kriminalitet.
- Om barnets behov eller beteende är för stort/svårt
- För svåra, krävande uppdrag där man bedömer att en vanlig familj inte räcker
- När barnets/ungdomens problematik är för svår för ett vanligt familjehem.
- Hos barnet pågående missbruk, krävande funktionshinder (beror mer på grad än art), extremt utåtagerande beteende.
- Svårhanterligt umgänge med biologiska föräldrar.

Den andra kategorin har fokus på ”matchning” barn – familjehem

- Om det inte finns familjehem som matchar med barnet.
- Om matchningen inte stämmer, t.ex. om det finns egna små barn i den presumtiva KF, om det finns djur och k-barnet är allergiskt, geografiskt avstånd, barn med stora behov, k-barnet behöver både en man och en kvinna i k-familjen, osv.

Den tredje kategorin handlar om mer situationsspecifika behov och/eller situationer

- Vid akuta placeringar.
- Om de har särskilda behov och det är bråttom.
- Vid svåra ärenden, när en särskild ort är viktig på grund av t.ex. skola.
- När vårdbehovet är så stort att familjehemmet är i behov av stöd i mycket stor omfattning.

De finns situationer när en ”egen” lösning, utan poolens medverkan, är mest funktionell. Det handlar om fall där Familjepoolen inte har någon lämplig familj att erbjuda. Men även i andra fall kan Familjepoolen väljas bort.

- Ibland har vi egna familjehem som anses extra lämpliga och som kan ta emot ett barn till.
- Vissa barn placeras i släktinghem.
- De som placeras/får kontaktfamilj utan poolens medverkan är de som har egna förslag

Samarbetet

På frågan om hur handläggarna vill beskriva samarbetet mellan dem och poolen, framgår att tre fjärdedelar (14/20 personer) svarar att samarbetet fungerar väl, resten att det inte finns några större svårigheter. Några av de svarande har lämnat en kommentar till denna fråga:

”Jättebra. Alltid väl mött och jag känner ett engagemang!”

”Vi har inte haft så väldigt mycket kontakt, mest per e-post, men det som varit har varit ok.”

”Samarbetet är mycket bra ---”

Att samarbetet fungerar bra är de flesta överens om. Tre av fem (12/20) rapporterar att det definitivt är till fördel för dem i arbetet att poolen finns. En tredjedel (7/20) menar att det kanske är en fördel och en person att det är tveksamt om någon sådan finns. Vad är då poolens främsta styrka?

Tabell 15. Fördel med Familjepoolen efter dess främsta styrka

	Familjepoolens styrka 1				Total
	mer effektiv rekrytering	rätt familj till barn	familjerna förberedda	annat	
Fördel med definitivt Familjepoolen	9	1	0	2	12
ja, kanske	6	0	1	0	7
tveksamt	0	0	1	0	1
Total	15	1	2	2	20

Tre av fyra respondenter rapporterar att Familjepoolens styrka är att rekryteringen blir mer effektiv. Det är också dessa respondenter som rapporterar att poolen definitivt är till fördel för dem i deras arbete. Två svarande menar att styrkan ligger i att familjehem förmedlade via poolen är väl förberedda och utbildade, ytterligare en att poolen underlättar att hitta "rätt" familj till det enskilda barnet. Flera berör en tids- och effektivitetsdimension: "Det spar tid för oss att koncentrera oss på utredningen."

Fem respondenter kommenterar särskilt tidsaspekten - att poolen innebär är att de själva kan använda tiden till att koncentrera sig själva på utredningarna. Ytterligare en aspekt tas upp av några andra som kompletterar detta - att de slipper den första gallringen och onödiga resor.

"Bra att de gör första gallringen av FH (familjehem/ea)."

"Vi slipper första sållningen och onödiga resor"

I en kommentar tas poolens främsta styrka upp ur ett annat perspektiv.

"Minskad konkurrens mellan nordvästkommuner. Utbildning och grupphandledning skapar stor good-will och ger konkurrensfördelar. Familjepoolen måste ses långsiktigt, grundläggande ut marknadsföringsaspekter. Hemsidan mycket bra.---"

Finns det då några nackdelar med poolen för handläggarna i deras arbete och/eller svagheter med själva poolen, enligt de svarande?

Tabell 16. Nackdelar med Familjepoolen efter främsta svaghet med poolen

	Svagheter med poolen rank 1				Total
	dubbelarbete	får ej tillräckligt många	får ej det som behövs	annat	
Nackdelar med Familjepoolen	0	1	4	0	5
ja, kanske	0	1	0	0	1
tveksamt	0	1	1	1	3
egentligen inte	1	6	3	1	11
inte alls	1	9	8	2	20
Total	1	9	8	2	20

Drygt hälften (11/20) ser *inte alls* att det finns några nackdelar med poolen för dem i deras arbete. Trots det rapporteras vissa svagheter. De svarande ombads rangordna dessa. Den två främst rangordnade svagheter är att handläggarna uppfattar att de via poolen vare sig får tillräckligt många familjehem eller att poolen kan tillhandahålla sådana familjehem/kontaktpersoner som behövs. De respondenter som rapporterar att - ja, det kanske finns vissa nackdelar med poolen för

dem i deras arbete, lyfter också fram just det som poolen största svaghet. Det finns ett par kommentarer till denna fråga som exemplifieras med följande:

”De borde vara fler som jobbar. Bara 2 personer är sårbart.”

Samarbetet mellan poolen och handläggarna fungerar bra, men poolens medarbetare uppfattas ha svårt att hinna med. Att detta tycks få vissa konsekvenser framgår av handläggarnas sammanlagda kommentarer.

Tabell 17. Familjepoolens svagheter, *alla utan rangordning – ej varandra uteslutande kategorier*

”Svaghet”	Antal utsagor
- tillhandahåller inte tillräckligt många familjehem/kontaktfamiljer	15
- kan inte tillhandhålla sådana familjehem/kontaktfamiljer som behövs	12
- risk för dubbelarbete	10

Att Familjepoolen inte till fullo förmår tillgodose kommunernas behov av familjehem är alltså ett dilemma, vilket framgår av att även de som är mycket positiva till Familjepoolen också ser vissa svagheter i dess nuvarande funktion

Tabell 18. Först rangordnad svaghet med poolen efter fördel med Familjepoolen

		Fördel med Familjepoolen			Total
		definitivt	ja, kanske	tveksamt	
Svagheter med poolen rank 1	Risk för dubbelarbete	1	0	0	1
	får ej tillräckligt många FH	6	3	0	9
	får ej de FH som behövs	4	4	0	8
	annat	1	0	1	2
Total		12	7	1	20

En annan kommentar som rör de svagheter som respondenterna tar upp gäller utbildning av familjehemmen – vem som ska arrangera och/eller svara för det.

”Tidigare var vi med och planerade utbildningarna och kunde på så sätt utforma dem efter vad familjehemmet hade för behov just då, känns som det är så generellt nu och det är också svårt att sälja in utbildningarna då vi har för lite information själva.”

Handläggarna har alltså svårt att motivera familjehemmen att delta i de utbildningar som erbjuds via poolen. Det tycks finnas behov av ett gemensamt utvecklingsarbete. På en öppen fråga om handläggarna anser att det finns något särskilt som rör Familjepoolens arbetssätt och/eller metoder, som behöver utvecklas, återfinns fyra svarskategorier: utbildning/handledning, rekrytering, organiseringen av Familjepoolen samt hemsidan.

- Utbildning – handledning av familjehemmen

Denna kategori innehåller flera aspekter som rör utbildningen av familjehemmen, vem som ska ansvara för samt genomföra den och sedan svara för handledning.

För det första framkommer att familjesekreterarna efterlyser att familjehemmen (FH) redan har en grundutbildning som genomförts via Familjepoolen (FP) när de kommer till kommunerna för att utredas för en eventuell placering.

”Skulle t.ex. vilja att alla FH var utbildade innan placeringar. Idag har FP endast tid för två utbildningar per år vilket innebär att FH får stå i kö ---”

”Önskar alla FH hade möjlighet att få utbildning före placering, idag endast få platser 2 ggr om året.”

Förslagen innebär alltså att *”--- poolen hinner med att utbilda alla nya familjehem---”*. I samma andetag ställs frågan, om poolen i sin organisation verkligen har utrymme för att arbeta med utbildning av familjehemmen:

”Hur eller finns det utrymme för Familjepoolen att arbeta med utbildning?”

”Ta ställning till om utbildning ska vara en arbetsuppgift för dem (gäller ej grundutbildning). De är för få för att hinna med alla arbetsuppgifter---”

Svaren genomsyras av att respondenterna menar att det är rimligt att poolen svarar för framförallt för grundutbildningen. De efterlyser sedan *”--- fler föreläsningar, regelbundenhet i erbjudanden om utbildning”* och *”--- fler sammankomster för familjehem---”*. Här ges också förslag för formerna för detta liksom för vidareutbildningen:

”Fortlöpande utbildning, en idé skulle vara att en familjehemssekreterare från varje kommun skulle vara med i förberedelserna.”

Förslaget tycks innebära en ”utbildningsgrupp” eller motsvarande, som planerar utbildningarna eller andra evenemang för familjehemmen. En reflektion är att detta kanske är nödvändigt ur flera aspekter, i synnerhet som det inte är helt enkelt när familjehemmens uppdrag kan vara så olika:

”Utbildning och handledning är svårt att tillhandahålla i generell omfattning. Mycket olika behov hos familjehemmen.”

Inte bara familjehemmens olika behov behöver analyseras – också vad de själva anser att de behöver.

”Ta reda på genom t.ex. enkät varför så få familjer anmäler sig till utbildningar - vad vill de ha?”

Innebörden i dessa svar är att det är flera faktorer som spelar in i frågan om utbildning av familjehemmen. Samma faktorer återfinns sannolikt när det gäller handledning av familjehemmen - en annan fråga som respondenterna nämner i frågan om hur poolens arbetssätt kan utvecklas. Det handlar om två saker – behov av *”Enskild handledning till familjehemmen ---”* och geografiska avstånd:

”Fler handledningsgrupper i närliggande städer, t.ex. Västerås och Strängnäs där det finns flera av våra familjehem.”

”Handledning till FH på mer närliggande ort än Sollentuna---”

”Att familjehemmen fick gå i handledning i närheten där de bor.”

- Rekrytering

Rekrytering är ett utvecklingsområde eller –behov som respondenterna har förslag till i nästan lika hög utsträckning som utbildning och/eller handledning. De tar upp behov som i och för sig är välkända och som också motiverat inrättandet av poolen, till exempel fler familjehem för tonåringar. En annan fråga som också diskuteras mycket är om familjehem och/eller kontaktfamiljer kan vara ensamstående vuxna eller samkönade par.

”Fler familjer med två föräldrar önskas. Svårt med ensamstående kvinnor som kontaktfamiljer---”

Det är uppenbart att flera respondenter anser att problemet med att hitta rätt familj till varje barn kvarstår även efter inrättandet av poolen:

”Bra om de kunde börja kolla efter FH som är lämpliga för de vi annonserar för att vi söker familj till. Bra om de letar efter FH för barn som är placerade i JH (jourhem/ea).”

Denna kommentar visar att poolen uppfattas som en serviceorganisation till kommunernas familjehemssekreterarfunktioner – det vill säga att de ska anmäla sina behov för att poolen med dessa som utgångspunkt ska gå ut och rekrytera ett enskilt familjehem som motsvarar deras behovsbeskrivning. Detta är egentligen den omvända ordningen, jämfört med vad som har varit avsikten med Familjepoolen. Att det finns behov av ett vidareutvecklingsarbete berörs också i en annan kommentar till denna fråga:

”Underlättar poolens rekrytering om kommunernas familjehemssektioner utvecklar en mer gemensam hantering omkring familjehemsvården --- ”

- Organiseringen av Familjepoolen

Men ett grundläggande problem som redan berörts men som ändå får ses som ett eget tema är upplevelsen att poolen inte levererar det handläggarna efterfrågar inom rimlig tid:

”--- tar det himla lång tid att få ett svar av dem. Vad det beror på vet jag inte. Är det bara för lite resurser eller dålig prioritering av arbetsuppgifter eller bara dåliga rutiner?”

”Det tar lång tid att få ett svar av dem när man ställer en fråga per mail eller telefon. Jag upplever att de räcker inte till. Ibland känns att det är kaos där.”

Att det framförallt handlar om resursbrist i form av en för liten organisation med för få tjänster och ett alltför omfattande uppdrag är egentligen alla som tar upp denna sak eniga om:

”--- men det är svårt för handläggarna där att hinna med samarbetet utifrån nuvarande resurser.”

”De är för få för att hinna med alla arbetsuppgifter ---”

”För få tjänster på FP för att de ska hinna med den rekrytering vi är i behov av.”

Detta tema finns både direkt i kommentarer som ovan och indirekt - till exempel när handläggarna tagit upp frågan om familjehemmens utbildning och handledning.

- Hemsidan

Slutligen ska här helt kort tas upp några svar som rör ett tema som kan sägas vara förknippat med Familjepoolens offensiva marknadsföring via webben och hemsidan. Hur denna ska och kan användas verkar ännu vara i stöpsleven.

”Vill veta om vi får svar på våra annonser på hemsida.”

”--- listorna på hemsidan över lediga hem måste alltid vara uppdaterade, annars risk för trovärdighetsproblem. Märks där när Familjepoolen inte hinner med---”

Det finns sannolikt mycket utvecklingsarbete kvar innan denna arbetsmodell hittat sina former. Det finns också en utvecklingspotential som går utanför handläggarna mer direkt behov av information - ett förslag ges till exempel av en respondent:

”Utveckla webben till ett samtalsforum för inloggade familjehem för att kunna ställa frågor till handledare samt chatta med andra familjehem---”

En sådan utveckling av hemsidan skulle sannolikt kunna både ett redskap för att bistå familjehemmen men också ett argument för varför familjerna ska välja att erbjuda sig att ta uppdrag från kommuner anslutna till denna resurs – det vill säga ett marknadsföringsargument.

8. Slutsatser och analys

Fyra frågor ställdes inför utvärderingen av Familjepoolen. I det följande sammanfattas först svaren på dessa, sedan analyseras övriga iakttagelser och resultat.

- Frågan om rekrytering - nya familjer som bor nära

Familjepoolen har från projektstart 2006 till och med 31 januari 2007

- haft kontakt med 238 familjer
- varav hälften, 127 familjer utreddes.
- därav godkändes 81 familjer, två tredjedelar av de utredda

Ungefär hälften av alla 238 familjer som anmält sitt intresse till familjepoolen har erfarenhet från tidigare uppdrag. Av de familjer som hade sådana erfarenheter och utreddes, blev knappt 40 % godkända som familjehem eller kontaktfamiljer av Familjepoolen. Erfarenheter av att ha tagit emot placerade barn i sin familj är vanligare bland familjehem än kontaktfamiljerna. De har också oftare pågående placeringar. I båda grupperna har dock majoriteten ingen pågående placering. Av de totalt 238 familjerna bor två av tre inom 10 mils avstånd från Familjepoolkommunerna. Av de 81 familjer som godkändes av Familjepoolen bor 84 % geografiskt nära, det vill säga inom detta avstånd.

Detta innebär att Familjepoolen uppnår målet att rekrytera ”nya” familjer, som bor inte alltför långt från de egna kommunerna.

- Arbetsmetoder för rekrytering – funktionsuppdelning & specialisering

Familjepoolen har utvecklat nya, radikala strategier för att rekrytera familjer. Det nya är för det första att de arbetar ”allmänt” med att hitta familjer som vill ha ett barn till i sin familj – inte ett ”uppdrag” för socialtjänsten. De utreder initialt familjer som anmäler sitt intresse. De ska ”leverera” familjehem för barn, ligga steget före, arbeta med ”få in” familjer i poolen som de bedömer kan bli bra familjehem. Det är just det som är själva idén med en ”pool” - att det finns ett överskott att ta av i det ögonblick behov uppstår.

Effektiviteten ligger i att poolen koncentrerar arbetet på att söka de nya familjerna, på andra arenor och på radikalt nya sätt. Kommunernas familjehemssekreterare/motsvarande har sedan ansvar för att ur poolen välja ut och utreda familjer, som kan tänkas passa för olika barn. Det handlar således om funktionsuppdelning: poolens specialisering i att rekrytera och utbilda familjehem - men bara det.

För det andra skiljer sig arbetsmetoderna - sättet att rekrytera familjehem och kontaktfamiljer bland annat via en hemsida och med annonser digitalt på "nätet" – starkt från hur socialtjänsten tidigare gjort. Det är en sak att poolen har sökt andra kommunikationsvägar, men också det faktum att kommunerna lägger ut information om enskilda barn – om än i mycket allmänna ordalag – på hemsidan får betraktas som mycket radikalt. Om denna kontaktväg är mer effektiv jämfört med andra, mer beprövade vägar, går inte att säga här. Motivet är, att det är på detta sätt som människor idag kommunicerar med varandra och orienterar sig i förhållande till omvärlden. Därför ter sig poolens val adekvat. Att poolen marknadsför sig via "ambassadörer" – personer som de kommer i kontakt med i olika sammanhang, liksom med affischer och flygblad "på stan" - är också i linje med det nya, det vill säga att göra sig synlig på arenor där vanliga familjer dagligen befinner sig. Just på dessa arenor har socialtjänsten tidigare inte varit synlig.

- Frågan om förmedling - anlitar kommunerna poolen?

Av de 81 godkända familjerna har 28 familjer (35 %) fått uppdrag som familjehem/kontaktfamilj i en av de fem samarbetskommunerna under tiden från projektstart till och med december 2007.

Poolen förmedlade under hela 2007 en fjärdedel av de familjehem/kontaktfamiljer i vilka kommunerna placerade barn. De använder alltså också andra vägar när de inte får de familjer som de efterfrågar från poolen. Frågan är hur kommunernas handläggare beskriver poolens arbete

Samarbetet fungerar bra enligt handläggarna i kommunerna. Tre av fem rapporterar att det definitivt är till fördel för dem i arbetet att poolen finns. Vad är då poolens främsta styrka?

Familjepoolens styrka är att rekryteringen blir mer effektiv samt att familjehem förmedlade via poolen är väl förberedda och utbildade. Framförallt nämns tid och effektivitet. Kommunernas handläggare kan använda tiden till att koncentrera sig på själva utredningarna, de slipper den första gallringen och onödiga resor. En annan aspekt är att poolen kan leda till mindre konkurrens mellan nordvästkommuner om familjer som är intresserade av att ta emot barn.

Även om samarbetet mellan poolen och handläggarna fungerar bra, uppfattas poolens medarbetare ha svårt att hinna med. Handläggarna rapporterar att de vare sig får tillräckligt många eller att poolen kan tillhandahålla just sådana familjehem/kontaktpersoner som behövs. När kan poolen inte erbjuda kommunerna det som efterfrågas? Fyra olika situationer beskrivs, då handläggarna i kommunerna inte tycker sig kunna använda poolens familjer. Det handlar om

- att barnets behov är mycket omfattande, eller att familjens sociala situation är extremt svår vilket bland annat ställer stora krav på speciella arrangemang, till exempel vid barnens umgänge med biologiska föräldrar.
- när det är svårt att "matcha" barn med familjehem/kontaktfamilj, att det inte finns en sådan familj i poolen som just detta barn behöver.
- vid situationspecifika behov och/eller situationer – att det är bråttom eller handlar om en akut placering eller att barnet behöver komma till en särskild ort där det finns särskilda resurser, till exempel en specialskola eller motsvarande
- när familjerna själva har "egna" lösningar, till exempel en släktingplacering. Men här nämns också att handläggaren redan kan ha ett lämpligt familjehem som han/hon känner till sedan förut.

Det tar i genomsnitt sex månader från det att en familj anmält sitt intresse till Familjepoolen tills att de till fullo står till förfogande för kommunerna. Att det tar viss tid att hitta en familj via Familjepoolen är alla eniga om, både poolens medarbetare och handläggarna i kommunerna, men det finns det andra vinster. För det första är det sannolikt så att ett förfaringssätt som poolen utarbetat ger högre kvalitet, definierat som goda familjer åt barn som behöver placeras. De söker föräldrar som vill utöka sin familj med ytterligare ett barn för livet, att de inte ser det som ett arbete eller avlönat uppdrag för socialtjänsten. Att hitta mer hållbara lösningar innebär i sig både effektivitets- och kvalitetsvinster. För det andra innebär denna lösning också att kommunerna inte behöver konkurrera med varandra, vilken också ses som en vinst.

- Kösituationen och förändringar i kommunerna

En fråga som ställdes inledningsvis i denna utvärdering var om kötiden för barn som ska placeras i familjehem blivit kortare jämfört med tiden före poolens inrättande. Det visade sig inte möjligt att göra en sådan jämförelse i dagens läge, men att det är genomförbart att utveckla ett sådant kvalitetsmått för detta framgent. Det finns heller inget som anger att kommunerna har färre anställda som arbetar med familjehemsfrågor/motsvarande år 2007 jämfört med år 2005, vilket sannolikt får tillskrivas olika former av utvecklingsarbete, demografiska likaväl som policy- och professionella faktorer.

- Andra iakttagelser:

Poolen tappar familjer

I fråga om rekryteringsarbetet finns ett par dilemman. Ganska många familjer avbryter samarbetet med Familjepoolen under utredningsskedet för att påbörja uppdrag i en andra kommun. Redan innan poolen hunnit inleda sin utredning har 12 % anmält, att de inte längre är intresserade för att de fått uppdrag från en annan kommun. En av sju av de familjer som godkänts i Familjepoolens utredning väljer att gå till en annan kommun.

Totalt försvinner alltså ett fyrtiotal familjer till andra kommuner under tiden före, under eller efter poolens utredning av deras lämplighet. Att familjer håller kontakten öppen med flera kommuner samtidigt, är i sig inget anmärkningsvärt. När beslutet att ta öppna sitt hem för ett placerat barn väl är taget, är det troligt att familjerna inte gärna väntar längre än nödvändigt på det ”nya” barnet. Det som här möjligen kan vara problematiskt är, att familjer som efter ett godkännande sannolikt är nära att matchas mot ett barn i behov av placering måste genomgå en ny, betydligt grundligare utredning i kommunerna än den utredning som initialt genomförts av Familjepoolen.

Den tvåstegsmodell som används för rekryteringen av familjehem via Familjepoolen är sannolikt ett sätt att öka kvaliteten på familjehem generellt och ge goda förutsättningar att ökad träffsäkerheten i matchningarna mellan familjehem/kontaktfamilj och barn som behöver en placering. Samtidigt framstår som detta som Familjepoolens akilleshäla, eftersom rekryteringsförfarandet sannolikt förlängs jämfört med ett mer traditionellt sätt där varje kommun rekryterar sina egna familjehem och kontaktfamiljer. Andra kommuner hinner helt enkelt före eftersom de inte slussar familjerna genom två utredningar.

Kommunikation - samarbete

Ett annat dilemma är att kommunernas handläggare ännu inte riktigt förstår vad de kan förvänta sig, utan ser poolen som serviceorganisation för socialtjänsten, vilket det alltså inte är. Fortfarande kommer kommunernas handläggare med förfrågningar om poolen kan ordna en familj till ett specifikt barn. Poolen uppfattas som en serviceorganisation till kommunernas familjehemssekreterarfunktioner – det vill säga att de ska anmäla sina behov för att poolen med dessa som utgångspunkt ska gå ut och rekrytera ett enskilt familjehem som motsvarar deras behovsbeskrivning. Detta är egentligen den omvända ordningen, jämfört med vad som har varit avsikten med Familjepoolen – det vill säga att handläggarna ska själva välja ut familjer bland befintliga ur poolen till det barn de ska placera.

Behov av vidare utvecklingsarbete

Det finns alltså behov av mer utvecklingsarbete. Poolens medarbetare inser att de aldrig kommer att kunna leva upp till alla förväntningar på att de ska kunna leverera allt som efterfrågas. Samtidigt är frågan om vilken bemanning poolen ska ha förknippad med vilken sorts metodutveckling kommunerna vill ha och vilka samarbetsytor det kräver att poolens medarbetare. Ett sådant samarbete framträder i handläggarnas utsagor som högst önskvärd, särskilt att utveckla modeller för utbildning och handledning för familjehem och kontaktfamiljer. Som det framställs tycks en utbildningsgrupp med representanter både från kommunerna och poolen vara en möjlig lösning, även om det är många olika behov som ska tillgodoses eftersom uppdragen familjerna åtagit sig kan vara av så olika karaktär och att de är spridda över landet.

Att utveckla hemsidan som ett interaktivt instrument för handledning/motsvarande är ett förslag som skymtat både vid intervjuerna med poolens medarbetare och i handläggarenkäten. Det mest intressanta med hemsidan är dess interaktiva möjligheter, att utveckla chat-sidor, till exempel för utbildning och handledning. Målgruppen/användarna kan vara familjehem, placerade barn, handledare och förvaltning. En sådan utveckling skulle kunna lösa flera olika problem med avstånd, kontaktvägar och inte minst – ge de placerade barnen en möjlighet att komma till tals i flera olika fora. Ett sådant scenario innebär med största sannolikhet en avsevärt högre produktionseffektivitet än traditionella arbetsätt.

Sammanfattande slutord

Positivt med poolen - vinster

Främsta vinsten med att organisera arbetet med att söka familjehem och kontaktfamiljer på ett sådant sätt som skett i form av Familjepoolen ligger sannolikt i att denna väg når kommunerna nya grupper av människor som kan tänka sig att vara familjehem eller kontaktfamiljer. Det finns skäl att anta att dessa familjer delvis åtar sig detta uppdrag på andra grunder än tidigare – att de tar emot ett barn för livet. Detta kan innebära mer hållbara lösningar och kvalitetsvinster, men om så är fallet vet vi egentligen ingenting. Det vi vet är att drygt hälften av de familjer som anmälde sitt intresse och godkändes, inte hade tidigare erfarenhet av att vara familjehem alternativt kontaktfamilj. Det innebär att flera familjer med tidigare erfarenheter inte godkändes av poolen.

Vidare finns definitivt effektivitetsvinster i att kommunernas handläggare kan koncentrera sitt arbete på andra uppgifter. De kan koncentrera sig på att utreda familjer som är förhandsgranskade och slipper att åka land och rike runt i blindo, eftersom de redan vet att de familjehem de utreder redan har gått igenom Familjepoolens första granskning.

Brister

En brist är att poolen tappar familjer – ett fyrtiotal familjer vänder sig till andra kommuner sannolikt för att de inte vill vänta så länge som blir fallet med en organisering som Familjepoolen. Den tvåstegsmodell som poolen innebär kan uppfattas som omständlig av familjerna. Vidare är det en brist att familjerna inte får den vidareutbildning och handledning som förväntat, men det är å

andra sidan en konsekvens av poolens bemanning och vad som måst prioriteras i ett uppbyggnads-skede. Slutligen är det en brist att kommunernas handläggare inte riktigt har insett hur den kan eller ska använda poolen, men även detta bör bli föremål för fortsatt utvecklingsarbete, vilket sannolikt kan ske via utbildnings- och/eller utvecklingsgrupper för att erbjuda familjehem och kontaktfamiljer maximalt stöd enligt nedan

Utvecklingsområden - förslag

Det finns potentiella vinster med gemensamma utbildningar och handledning för familjehem och kontaktfamiljer, men dithän har Familjepoolen ännu inte kommit. Frågan är om poolens organisation som den ser ut våren 2008 mäktar med ett större arbetspensum. I flera utsagor från kommunernas handläggare framkommer att de uppfattar att poolen har svårt att hinna med de arbetsuppgifter de redan har.

En stor potential som däremot får anses ligga inom räckhåll är utvecklingen av en interaktiv hemsida för handledning och rådgivning samt diskussionsfora för både familjehem, kontaktfamiljer och placerade barn - en utveckling som framstår som ganska självklar.

Litteraturförteckning:

Länsstyrelsen i Kronobergs län (2006). *Pojkar och flickor i familjehem – redovisning 1997-2005*.

Norström, C., Thunved, A. (2006). *Nya sociallagarna – med kommentarer, lagar och författningar som de lyder den 1 januari 2006*. Stockholm: Norstedts Juridik.

Regeringens proposition 1996/97:124. *Ändring i socialtjänstlagen*.

Regionplane- och trafikkontoret, Stockholms läns landsting (2008). *Årsstatistik för Stockholms län och landsting 2008*.

Revisionskontoret, Stockholms stad (2003). *Familjevården i Stockholm*. Revisionsrapport nr 12.

Riksdagens revisorer (2002). *Familjehemsvården*. Stockholm: Rapport/Riksdagens revisorer; 2001/02:16

SOU 2005:81 *Källan till en chans – Nationell handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården*. Stockholm: Fritzes.

Bilaga 1: Familjeformulär**Familjeformulär**Kod nr **Familjepoolen**

Datum för ifyllande av enkäten.....

1) Familjen intresserad av uppdrag som
 familjehem kontaktfamilj båda typer av uppdrag
2) Familjen godkänd av poolen
 ja
 nej
 under utredning
 utreddes aldrig
3) Om utreddes aldrig, anledning.....**4) Om nej, anledning, 1**

-
- olämplighet - registerutdrag
-
-
- olämplighet - referenser
-
-
- olämplighet - föräldrarna ej överens
-
-
- olämplighet - praktiska aspekter (boende, husdjur, tid etc.)
-
-
- olämplighet - motiv
-
-
- olämplighet - förhållningssätt gentemot barn (grundl. värderingar, uppfostran etc)
-
-
- olämplighet - förhållningssätt gentemot den biologiska familjen
-
-
- olämplighet - politisk, religiös extremism
-
-
-
- olämplighet - annat

om annat, vad.....

5) Om nej, anledning, 2

-
- olämplighet - registerutdrag
-
-
- olämplighet - referenser
-
-
- olämplighet - föräldrarna ej överens
-
-
- olämplighet - praktiska aspekter (boende, husdjur, tid etc.)
-
-
- olämplighet - motiv
-
-
- olämplighet - förhållningssätt gentemot barn (grundl. värderingar, uppfostran etc)
-
-
- olämplighet - förhållningssätt gentemot den biologiska familjen
-
-
- olämplighet - politisk, religiös extremism
-
-
-
- olämplighet - annat

om annat, vad.....

6) Efter godkännande av poolen är familjen:

- förmedlad till en kommun
 ledig/utlagd på hemsidan
 annat

om *annat*, vad.....

7) Därefter har familjen

- fått uppdrag av kommun den blivit förmedlad till
 ej fått uppdrag, återgått till poolen
 ej fått uppdrag, gått till en annan kommun/privat aktör
 ej fått uppdrag, poolen saknar kännedom om familjen
 familjen önskar ej längre vara aktuell för uppdrag
 ej blivit godkända utifrån kommunens utredning

8) Förälder 1, född (år) **9) Förälder 2, född (år)**

10) Etnicitet - är föräldrarna födda i Sverige?

- ja, båda
 en av föräldrarna
 nej
 framgår ej

om *en av föräldrarna* eller *nej*, vilket annat land?

- Norden
 Grekland, f d Jugoslavien, Turkiet
 Iran, Irak, Libanon, Pakistan, Syrien
 Afrika
 Sydamerika
 Övriga länder

11) Familjekonstellation, vuxna

- ensamstående, kvinna
 ensamstående, man
 sambo/gift, heterosexuellt par
 sambo/gift, homosexuellt par

12) Familjekonstellation, barn

- framgår ej
 inga barn
 vuxna barn/barn som flyttat hemifrån
 hemmavarande barn
 hemmavarande barn, växelvis boende

om *hemmavarande barn*, antal

om *hemmavarande barn*, ålder

Boende

13) Kommun/stadsdel.....

14) Boendeform

- framgår ej
 bondgård
 fristående villa
 radhus/parhus
 lägenhet

annat, vad?

15) Förälder 1, sysselsättning

- arbetar/studerar
 arbetar ej
 arbetsökande
 långtidssjukskriven
 framgår ej

16) Förälder 2, sysselsättning

- arbetar/studerar
 arbetar ej
 arbetsökande
 långtidssjukskriven
 framgår ej

Övrigt**17) Husdjur**

- framgår ej
 nej
 ja

om ja, vad.....

18) Gått familjepoolens utbildning

- ja
 nej

19) Gått på familjepoolens grupphandledning

- ja
 nej

20) Familjen har tidigare erfarenhet av uppdrag som familjehem/kontaktfamilj/jourhem

- ja
 nej
 framgår ej

21) Annat av vikt gällande familjen, vad.....

.....

22) Familjen har framfört önskemål gällande familjehems/kontaktbarn

- nej
 ja

23) önskemål gällande kön

- flicka
 pojke

24) familjen kan tänka sig syskonplacering

- nej
 ja
 framgår ej

25) önskemål om ålder,

- yngre än de egna barnen
 åldersangivelse, vilken.....

26) övriga önskemål.....

.....

Bilaga 2: Chefsenkät***Utvärdering av Familjepoolen***

FoU Nordväst har fått i uppdrag att utvärdera Familjepoolen. Utvärderingsfrågan rör om rekryteringen av familjehem via poolen har förenklats för kommunerna - rekryterar poolen familjehem och kontaktfamiljer effektivare än kommunerna? För att kunna svara på det behöver vi ta del av era erfarenheter genom att ni besvarar frågorna nedan.

Frågor? Kontakta

martina.lif-uddenfeldt@sollentuna.se eller ann.palm@sollentuna.se

Kommun:

Uppgiftslämnare:

FRÅGA 1 - 5 HANDLAR OM organiseringen och arbetet med av familjehemsfrågor i er kommun, efter inrättandet av Familjehemspoolen och före:

Fråga 1.

Hur många familjehemssekreterare/-konsulenter arbetar *idag*, i februari/mars 2008, i er kommun? (antal årsarbetare)

Antal:

Fråga 2.

Arbetar dessa familjehemssekreterare/-konsulenter med *andra* arbetsuppgifter än de som rör familjehem och kontaktfamiljer?

ja

nej

Fråga 2.2 Om *Ja*, vilka arbetsuppgifter?

.....

Fråga 3.

Hur många familjehemssekreterare/-konsulenter arbetade i kommunen *år 2005*, innan Familjepoolen inrättades? (antal årsarbetare)

Antal

Fråga 4.

Arbetade dessa familjehemssekreterare/-konsulenter med andra arbetsuppgifter än de som rör familjehem och kontaktfamiljer?

ja

nej

Fråga 4.2 Om *Ja*, vilka arbetsuppgifter?

.....

Fråga 5.

Hade ni år 2005 familjehemssekreterare/-konsulent eller motsvarande som enbart, eller till övervägande del, arbetade med rekrytering?

ja, (antal årsarbetare)

nej

FRÅGA 6 - 9 HANDLAR OM FAMILJEHEM

- AVSER TIDEN FRÅN OCH MED 1 MAJ 2006 TILL OCH MED 31 DECEMBER 2007

Fråga 6.

Hur många remisser gällande familjehemsplacering inkom till er familjehemsgrupp under aktuell period? (avser *samtliga* remisser - externa familjehem, nätverksfamiljehem samt konsulentstödda familjehem)

..... antal remisser

Fråga 7.

Hur många av dessa remisser ledde till familjehemsplacering?

A. via familjepoolen antal remisser

B. via kommunens egna kontakter antal remisser

C. i släkting-/nätverkshem antal remisser

D. i konsulentstött familjehem/privat aktör

via kommunens egna kontakter antal remisser

E. ingen placering alls antal remisser

Fråga 8.

Vi ber dig lista varje barn som har remitterats till familjegruppen under två kalenderår - år 2005 samt år 2007 - samt ange fyra uppgifter:

- typ av familjehem som enligt remiss efterfrågats - använd alternativ A, B, C alt. D i fråga 7 ovan
- datum då remiss inkom
- datum då kommunens familjehemsutredning startade
- datum då inskolningen började för barnet i familjehemmet

I: 2005

<u>barn</u>	<u>typ av familjehem (A, B, C alt. D - se fråga 7)</u>	<u>datum då remiss inkom</u>	<u>datum start familjehemsutr.</u>	<u>datum start inskolning</u>
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
21				
22				
23				
24				
25				

II: 2007

<u>barn</u>	<u>typ av familjehem (A, B, C alt. D - se fråga 7)</u>	<u>datum då remiss inkom</u>	<u>datum start familjehemsutr.</u>	<u>datum start inskolning</u>
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				

Kommentarer:

Fråga 9.

När tiden från remiss till placering har *överstigit fyra månader*
- vilka är orsakerna till detta? Ange de tre huvudsakliga eller mest
förekommande orsakerna, rangordnat:

Den mest förekommande orsaken:

.....

Den näst mest förekommande orsaken:

.....

Den tredje mest förekommande orsaken:

.....

FRÅGA 10 - 14 HANDLAR OM KONTAKTFAMILJER

- FRÅGA 10 - 13 AVSER TIDEN FRÅN OCH MED 1 MAJ 2006 TILL OCH MED 31
DECEMBER 2007

Fråga 10.

Hur många remisser gällande kontaktfamilj inkom till er
familjehemsgrupp under aktuell period?

..... antal remisser

Fråga 11.

Hur många av dessa remisser ledde till att barnet/barnen fick en
kontaktfamilj?

..... antal remisser

Fråga 12.

Hur många av barnen fick en kontaktfamilj som rekryterats av Familjepoolen?

..... antal barn

Fråga 13.

Hur många barn fick kontaktfamilj som rekryterats på annat sätt och på vilka andra sätt har kontaktfamiljen rekryterats?

- släkting- eller nätverkshem direkt rekryterat av kommunen antal barn
- kontaktfamilj som tidigare haft uppdrag i kommunen antal barn
- kontaktfamilj som hört av sig direkt till kommunen antal barn
- kontaktfamilj rekryterad genom egen annonsering antal barn
- kontaktfamilj rekryterat på annat sätt, vilket
 antal barn

Fråga 14.

Vi ber dig lista varje barn som har remitterats till familjegruppen för kontaktfamilj under två kalenderår - år 2005 samt år 2007 - samt ange tre uppgifter:

- datum då remiss inkom
- datum då kommunens utredning av kontaktfamiljen startade
- datum då inskolningen började för barnet i kontaktfamiljen

I: 2005

<u>barn</u>	<u>datum då remiss inkom</u>	<u>datum start utredning</u>	<u>datum start inskolning</u>
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			

11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
21			
22			
23			
24			
25			

II: 2007

<u>barn</u>	<u>datum då remiss inkom</u>	<u>datum start utredning</u>	<u>datum start inskolning</u>
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			

21			
22			
21			
22			
23			
24			
25			

Kommentarer:

Övriga kommentarer:

Tack för Din medverkan!

Bilaga 3: Handläggarenkät***Utvärdering av Familjepoolen***

FoU Nordväst har fått i uppdrag att utvärdera Familjepoolen. Utvärderingsfrågan rör om rekryteringen av familjehem via poolen har förenklats för kommunerna - rekryterar poolen familjehem och kontaktfamiljer effektivare än kommunerna? För att kunna svara på det behöver vi ta del av era erfarenheter genom att ni besvarar frågorna nedan.

Frågor? Kontakta

martina.lif-uddenfeldt@sollentuna.se eller ann.palm@sollentuna.se

Kommun:

Jag (uppgiftslämnaren) har arbetat som familjehemssekreterare/konsulent i aktuell kommun sedan:

.....

Jag har arbetat som familjehemssekreterare/konsulent sedan:

.....

Fråga 1.

Hur ser Du på *väntetiden* för barn som väntar på familjehem/kontaktfamilj - har den förändrats sedan Familjepoolen inrättades?

- Väntetiden är kortare nu jämfört med tidigare
- Väntetiden är längre nu jämfört med tidigare
- Jag märker egentligen ingen skillnad
- Annat, vad:.....

Fråga 2.

Ett visst antal barn placeras i familjehem/får kontaktfamiljer som *inte* rekryterats via Familjepoolen. I vilka situationer bedömer Du att ett barn/en tonåring *inte* kan placeras via Familjepoolen?

.....

.....

Fråga 3.

Har Familjepoolen lett till att fler barn/ungdomar har kunnat placeras i *geografisk närhet* i er kommun - när så lämpligt?

Ja

Nej

Vet ej

Fråga 4.

Har några uppdrag till ett familjehem/en kontaktfamilj som förmedlats via Familjepoolen *avslutats*?

Ja

Nej

Fråga 5.

Vad hände med familjehemmen/kontaktfamiljerna efter avslutat uppdrag?

Vi lämnade över dem till Familjepoolen

De finns kvar i kommunen som en ledig familj

De fick ett nytt uppdrag från kommunen

Annat, vad:

Fråga 6.

Hur vill Du beskriva samarbetet med Familjepoolen?

- Samarbetet fungerar väl
- Det finns inga större svårigheter
- Det finns en del mindre samarbetssvårigheter
- Det finns en hel del samarbetssvårigheter

Kommentar:

.....

Fråga 7.

Är det till någon *fördel* för er att Familjepoolen finns?

- Ja - definitivt
 - Ja - kanske
 - Tveksamt
 - Nej - egentligen inte
 - Nej - inte alls
-

Fråga 8.

Vad är familjepoolens främsta *styrka*?

- Att rekryteringen blir mer effektiv
 - Det underlättar att hitta rätt familj till varje enskilt barn
 - Att familjehemmen är väl förberedda och utbildade
 - Annat, vad:
-

Fråga 9.

Är det till någon *nackdel* för er att Familjepoolen finns?

- Ja - definitivt
 - Ja - kanske
 - Tveksamt
 - Nej - egentligen inte
 - Nej - inte alls
-

Fråga 10.

Vad är Familjepoolens största *svaghet*? Rangordna de tre viktigaste med en 1:a, 2:a samt en 3:a:

- Risk för dubbelarbete
 - Vi förlorar möjligheterna att själva välja vilka familjer som ska utredas
 - Att familjehem/kontaktfamiljer vars uppdrag avslutats ska återgå till Familjepoolen
 - Familjepoolen kan inte tillhandahålla tillräckligt många familjehem/kontaktfamiljer
 - Familjepoolen kan inte tillhandahålla sådana familjehem/kontaktfamiljer som behövs
 - Oklarheter för familjehemmen/kontaktfamiljerna vem som är uppdragsgivaren
 - Annat, vad:
-

Fråga 11.

Som Du ser det - finns det något särskilt som rör Familjepoolens arbetssätt/- metoder som behöver utvecklas?

.....

.....

.....

.....

.....

Fråga 12.

Finns det något som vi inte berört ovan som Du anser viktigt att förmedla?

.....

.....

.....

Tack för Din medverkan!